

MENÂKIB-I ABDÜ'L-KÂDİR

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Sait MERMUTLU

Dicle Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

Özet:

Genel olarak, sohbet havasında, sade bir dil ve üslup içerisinde, tasavvuf büyüklerini (Kurucu-Halife -Şeyh) tanıtmak amacıyla yazılan menâkıpnamelerde, zaman zaman bu şahıslara ait şiirlere de rastlanır. Daha ziyade mensur olarak kaleme alınmış olan menâkıpnameler, manzum veya her iki çeşidi birlikte barındırmış olabilirler. Biyografik özellik taşıyan bu tür eserler kronolojik bir sıra takip edilerek okuyucuya sunulur. “Âzizî” mahlaslı birinin kaleminden XVI. yüzyıl sonlarında manzum olarak yazıldığını anladığımız “Menâkıb-ı Abdülkadir” adlı bu eser 1736 tarihinde Sunullah Muhammed Sadık tarafından istinsah edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Menâkıpname, Abdulkâdir Muhyiddin, Seyyid, Şerif, Kutub

Menakeb Abd al-Kadir

Abstract:

In General, similar to chat, in a simple language and style, the sufi elders (Constructor-Khalife- Sheikh) in order to post menâkıpname's, from time to time these individuals can be found in his poems. More so, the prose is written as menkibeler, poetry, or both types of products. “Menâkıb-ı Abdülkadir” which was written by name by Azizî on the end of seventeen century, by Sunullah Muhammed Sadık was copied in 1736.

Key Words: Menaqıpname, Abdulqadir Muhyeddeen, Sayeed, Shareef, Kutub.

ÖNSÖZ

Kısa bir bilgi vermek gerekirse, lügat manası ‘ölçülecek iş, hareket ve meziyetler’ demek olan menâkıb kelimesi, sufiler arasında, tarikat kurucularının, velîlerin ve şeyhlerin hal tercemelerine dair eserler¹olarak anlaşılmış; İslâm Edebiyatı’nda ise bir velinin hayatı çevresinde oluşmuş menkabe yahut kerâmetleri anlatan dinî-tasavvufî eserlere isim

¹ Ocak, Ahmet Yaşar, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 33, Türk Tarih Kurumu Yay., Ank.,1997.

olmuştur. Tasavvufî fikirlerin İslâm âleminde geniş bir şekilde yayılmasından ve tarikatların kuvvetle teşkilatlanıp yerleşmesinden sonra, V./XI. asırdan itibaren Arapça ve sonraları Farsça ve Türkçe büyük bir menâkıb edebiyatı vücuda gelmiş olup, bu eserler din ve tasavvuf ruhiyatı bakımından pek kıymetli bilgiler ile doludur.²Konu edindikleri velîler hakkında en güvenilir kaynaklar olan bu tür eserler rastgele derlenmiş olan menâkıbnamelerden çok daha değerli kültür eserleridir. Yazıldıkları devrin dinî, sosyal, ruhî ve siyasî panoraması niteliğini taşıyan menâkıbnameler, sözlü bir gelenek halinde gelişerek 13. yüzyıldan sonra yazıya geçirilmeye başlandı. Ancak bu dönemde yazılan menkabelerin çoğunda Fars dili kullanılmıştır. 15. yüzyıl ve sonrasında ise menâkıbname türü Osmanlı sahasında büyük bir gelişme gösterdi ve tekkelerin kapatılmasına dek yaygın bir şekilde sürdü.³

Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki yazma nüshasını (Menâkıb-ı Abdülkâdir, Süleymaniye, Serezli, 1799) esas alarak Latin harfleriyle hazırladığımız bu eser, aynı yerde, aruz vezniyle, kaside, gazel, mesnevi gibi klasik nazım şekilleriyle tasavvuf şiirleri söyleyen, tekke şiirinin, kendisinden sonrakilerine de örnek olmuş şöhretli siması Karamanlı şair Kemal Ümmî adına yanlışlıkla kaydedilmiştir. Sanıyoruz bu yanlışlığa sebebiyet veren, eserin sonunda yeralan Kemâl Ümmî'nin bir şiiridir. Metindeki bir beyitten "Azizî" mahlaslı bir şahsa ait olduğunu anladığımız bu eserin "Sun'ullah Muhammed Sadık" tarafından istinsahı yapılmış ve istinsah tarihi: 1149/1736 olarak belirtilmiştir. Menâkıbnâme'deki ifadelerden anlaşıldığına göre Azizî, bu Menâkıbnâme'nin kahramanı olan Muhyiddin Kâdirî'nin mürididir. Bu durumda Menâkıbnâme'nin yazılma tarihinin XVI. Yüzyıl sonları olduğu söylenebilir. Ta'lik yazı çeşidiyle (Mefâîlün Mefâîlün Feûlün aruz vezniyle) 1526 beyit olarak kaleme alınan menâkıbnâme, toplam 55 varak olup, en başında Abdulkadir Geylanî ile alakalı arapça kaside; sonunda da 15 beyit tutarında (Fâilâtun Fâilâtun Fâilâtun Fâilun vezniyle) ayrıca bir kaside ve Kadirî Tarikatı'nın evradıyla ilgili bir bölüm içermektedir. Bu bölümden sonraki esas kısım Seydişehir'de yerleşmiş olan Muhyiddin Kâdirî'nin menkabelerine ayrılmıştır.

Manzum olarak kaleme alınan bu eserin en başında dokuz beyit tutarında bir münacâat yer alır, daha sonraki beyitlerde Abdulkadir Geylânî'nin hayatı hakkında bilgi vardır⁴: "O'nun, babasından bir takım sırlar ve nasihatlar alarak büyüdüğünü, babasını çok erken yaşta kaybettikten sonra bir vesileyle ilm-i ledün öğrenmek için annesinin izniyle Bağdat'a gitmek üzere yola koyulduğu ve karşılaştığı haramîler karşısında annesinin vasiyetine uygun davranış ortaya koyması sonucunda haramîlerin tevbe etmeleri ve emrine girmeleri(3a-5b) anlatılmış; yine Abdulkadir Geylânî'nin bir takım kerâmetlerine-Tavuğu diriltmek(11b-12a), Hastayı iyileştirmek, Tayy-i zaman ve mekân(10a-10b), vb.- yer verilmiştir.

Azizî, "vefatında O'nu Ali-i Heybetî'nin gaslettiğini ve namazını da oğlu Abdurrezzak'ın kıldırdığını ve bilahare babasının makamına geçtiğini" anlatırken, Abdülkâdir Geylânî'den sonraki anlatımını kronolojik olarak devam ettirdiği beyitlerinde, Abdurrezzak'ın yerine oğlu Nasr Ebû Salih-İmadüddin-(H.564), onun da yerine oğlu Nânî

² Ateş, Ahmed, , "Menâkıb", İslâm Ansiklopedisi, C.7, s. 701-702, MEB.Yay., İst., 1993.

³ Pala, İskender, 'Menâkıbnâme', Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, s. 365-366, Akçağ Yay., Ank.,1995.

⁴ Bu bilgilerin bir çoğu "Behcetü'l-Esrâr ve Nüzhetü'l-Ahrâr"dan nakildir.

geçerek Irak'ta, Abdulkadir Geylânî benzeri icraat ortaya koyan bir müftî olduğunu(22a-22b), vefat edince yerine Zahirüddin Ahmed ismindeki oğlunun geçtiğini; h.681'deki Tatar-ı Cengiz istilasıyla Zahir Ahmed'in Bağdat'da katledildiğini ve oğlu Seyfüddin Yahya'nın Hâmâ'da kadı olup, ölünce Baura'da defn edildiğini(23b), onun da yerine geçen Seyyid Muhammed'in h.730'da vefat etmesiyle yerini alan oğlu Alaüddin'in de H.793'de vefatıyla(24b), Kâdirî Tarikatı'nın yayılmasında çok önemli rolleri olan oğlu Bedrüddin Hasan'ın geçtiğini zikrederek şöyle devam eder: "Daha sonra yerine oğlu Şemsüddin Muhammed; O'nun da yerine Şihabüddin Ahmed geçti. Bu zatın Hadice isminde bir hanımla evliliğinden bir erkek çocukları-Cemalüddin Ca'fer-dünyaya geldi; sarf-nahv, fıkıh ve ilm-i nücumda şöhret bulan Cemâlüddin, babasının ölümünden sonra 2 yıl Mısır'da kalıp, sonraları İskenderiye ve Antalya'ya da uğradı. Sultan Bayazıd'ın büyük oğlu Şah Korkud baştıydı.O'na izzet ikrâm da bulunup Sultan Bayazıd'la tanıştırdı. Sultan kendisini Kadıasker yapmak istediye de kabul etmedi. Manisa'ya gidip Semerkant'lı Seyyid Muhammed'in kızı Şehr-Bânû ile evlendi. Erkek evlat sahibi olup, rüyada gördüğü Sadruddin Bu'l-Meâlî'nin isteğiyle oğluna, ceddinin ismini (Abdulkâdir) koydu."

Azizî'nin "Mecma'u'l-Âsâr ve Kenzü'l-Ma'ârif"dan naklederek verdiği bilgilere göre "Babası Ca'fer h.910'da ve Rebiülevvel'de Konya'ya gitti(27a-28b). Abdulkâdir daha 5 yaşındayken kerâmetler ortaya koyabiliyordu.Kur'ân'ı 1 ayda ezber etti.Babası Ca'fer Konya'dan ayrılarak Bursa'ya gitti.Ve orda vefat etti.Oğlu Abdulkâdir 40 gün babasının meşhedinden ayrılmadı halvet etti.Burda bir çok sırta mazhar oldu.Daha sonra Mısır'da Rüşenî'ye geldi. Kendisinden icâzet alarak Şam'a gitti(31b). Konya'ya gelerek Mevlânâ'nın ve Sadrüddin Konevî'nin makamını ziyaret etti(33a). Konya'dayken pek çok irşâdta bulunarak Kâdirî Tarikatı'nın yayılmasına sebep oldu(34a). Artık pek çok ahvâlin kendisine keşf olunduğunu söyleyen Abdulkâdir, davet üzerine gittiği Seydişehir'de(h.950) Aişe isminde bir hanımla evlenir(37b)ve üç çocuk sahibi olur-Hasan, Hüseyin, Seyyid Muhammed-(38a)."

Buradan itibaren "Seyyid Abdulkâdir"ın özel hayatı ve pek çok kerâmetlerinden bahsedilmektedir. Adil Paşa'ya ölümünün yaklaştığını ve kendisi için bir türbe yaptırmasını emreder(52a). Ve vefat ettiğinde tarih h.990 ve Zilhicce ayının 17'si olup günlerden de Çarşanbadır. Cenazesinin yıkanıp namazının ardından defn işlemi gerçekleştirilmiştir(52b). Çok sonra insanlar, kabrini yapmak için açtıklarında kendisinin nur içinde taptaze, ancak hiçbir çürüme göstermeden durduğuna şahit olmuşlardır(53a).

Azizî'nin, bu Menâkıbnâme'yi kaleme alırken yararlandığı kaynakları-İbretnüma⁵ başta olmak üzere, Behcetü'l-Esrâr Ma Dînu'l-Envâr⁶, **Nüzhet-i Esrârü'l Ahyar Der**

⁵ Lami'i Çelebi, *İbretnüma*

Dahî 'İbret-nümâ'da Lami'î dir
İdübdür Lâmi'î bu nev'a tahrîr
Dimişdir Lâmi'î 'İbret-nümâ'da
Ki 'Abdülkâdir ol sultân-ı Geylân
Dimişdir Lâmi'î 'İbret-nümâ'da
Ki 'Abdülkâdir ol sultân-ı Geylân
Yine yazmış bunu ol Lami'î hem
Bir adam var idi Bağdâd içinde
Dimişdir Lâmi'î 'İbret-nümâ'da
'Aziz'in ulu oğlu 'Abd-i Vehhâb

Üstâd-ı letâif câmi'î dir (10a/3)
Kılub 'İbret-nümâ'da anı takrir(12b/7)
Bu bâbı eyleyüb anda küşâde
Kerâmet menba'ı ol kân-ı 'irfân(15a/4-5)
Bu bâbı eyleyüb anda küşâde
Kerâmet menba'ı ol kân-ı 'irfân(15a/4-5)
Dimiş 'İbret-nümâ'nın sâni'î hem
Kati meşhûr idi zühhâd içinde(16b/12-13)
Kerâmâtından anun hark-ı'âde
O ferzend-i mükerrer durr-i nâ-yâb(18b/10-11)

Ahbâr-ı Sefer-i Sigetvâr⁷, Kaside-i Lami‘iyye⁸, Mecmâ‘u’l-Asâr⁹- yine kendisi çeşitli mısralarında ifade etmiştir.

Metinlerdeki fonetik özelliğe bağlı kalmak; esas alınan metne bütünüyle sadık kalmak düşüncesinden kaynaklandı.Yazma metindeki yazım düzenini de koruyarak her beyti bir satırda yazmayı tercih ettik.Yazma metinde karşılaştığımız yer yer yazım hatalarını da telafi etmeğe çalıştık.Yine çok sık olmamakla beraber gördüğümüz vezin ve kafiye tutarsızlıklarını da olduğu gibi bıraktık.Silik veya okuyamadığımız kelimeleri boş bırakmayı uygun gördük.Ayrıca kullanmak durumunda kaldığımız beyitleri de yazma nüshanın gerek sayfa ve gerekse beyitlerine göre numaralandırdık.

BİSMİL’LAHİ’RRAHMANİR’RAHİM

2bAna evvel nâm-ı Hakk’ı eyledim yâd	Ki kıldım nazm-ı beyte anı bünyâd
Şurû‘ itdim murâda besmeyleyle	Getürdüm Hakk’ı yâda hamdeyleyle
Ser-âgâz eyledim hamd Hudâ’ya	Kim ol vâcibdürür bây u gedâya
Anun mahlûkıdur hep cümle eşyâ	Anun icâdıdur bu tâk-ı mînâ
‘Ademden var idüb kevn ü mekânı	Yaratdı iki harfile cihânı
Yaratdı onsekizbin kâinâtı	Cihânı kapladı envâr-ı zâtı
Celâli satvetinden çerh lerzân	Cemâli pertevinden mihr rahşân
Cihân şermende-i ihsânı anun	Dü ‘âlem bende-i fermânı anun
Kimesne bilmez anun ibtidâsın	‘Ukûl idrâk kılamaz intihâsın
3aSonucu gör ki bu çerh-i sitemkâr	Nice ‘aksine devr itdi o gaddâr
Çün erdi rüşde ol kân-ı cevâhir	Yetîm itdi felek ol dürri âhîr
O mâh-i nev ki oldu bedr-i kâmil	Peder mülk-i bekâya oldu vâsıl
Elin alub didi ol yüzü âya	Seni ısmarladım Bârî Hudâ’ya
İdüb ferzendine hayr u nasîhat	Dahî kıldı nice mahfî vasiyyet
Se‘âdetle gidüb dâru’l-bekâya	Anı defn itdiler bir ‘âlî câya
Mübârek hâkdi dirler ki..... ¹⁰	Ricâla meşhed ü ebrâra medfen
Misâl-i ravza ol câyı ki elân	İder hergün ziyâret kavm-i Geylân
Gelüb ol meşhede bir feyz ekser	Tavâfa sa‘y ider dâim melekler
Cinân içre bi-hakkın şâh-ı merdân	Bizi anlarla yâ Rab eyle cîrân
Yazılmış Behcetü’l-Esrâr içinde	Dahî hem Nüzhetü’l-Ahrâr içinde
Meğer günlerde birgün hazret-i Pîr	Bakar ra‘y itmeğe eylerdi tedbîr
Sürüb sahrâda bir sevri güderken	Öküz serkeşlik itdi ra‘y iderken

⁶ Feridüddin Ahmed, *Behcetü’l-Esrar Ma Dînu’l-Envâr*

Yazılmış Behcetü’l-Esrâr içinde(3a/11)

⁷ Ahmed Feridun Bey, *Nüzhet-i Esrar’ül Ahyar Der Ahbar-ı Sefer-i Sigetvar*

Dahî hem Nüzhetü’l-Ahrâr içinde(3a/11)

⁸ İmamul-Harameyn Muhammed İbn Osman el-Üşî, *Kasîdetü’l-Lâmiyye*

Buyurmuşdur dahi ol şeyh-i kâmil

Anı Lâmiyye’den nakl itdi nâkil (9b/1-12)

⁹ “Fez-i Kaşanî” lakabıyla tanınan Muhammed, *Mecmâ‘u’l-Asâr*

Rivâyet böyledir edvâr içinde

Dimişler Mecma‘u’l-Âsâr içinde(28b/12)

¹⁰ Okunamadı.

‘Asâsıyla anı bir iki urdu
 3bÖküz Hak emri birle nutka geldi
 Didi ana eyâ mîr ü yegâne
 Kanî nush-i peder yâd-ı vasiyyet
 Sana dünyada ra’y it mi didiler
 Yürü kıl **men ‘aref** sırrını iz‘ân¹¹
 İnâbet eyle bul bir pîr-i kâmil
 Budur hem sana bir ra’nâ vasiyyet¹³
 İştidi bu sözü ol mîr-i mahdûm
 Hemân-dem döndü geldi hânesine
 Anesi dinledi anun sözünü
 Didi Hak’dan sana irdi inâbet
 Eğer bir bendesini sevse sultan
 İştidi ana bu dürr-i kelâmı
 Peder pes rihlet itdikde bekâya
 Hilâfet burcudurur taht-ı Bağdâd
 4aRızam oldur ki bundan hicret eyle
 Var anda eylegil tahsîl-i ‘irfân
 Yavuz gözden seni hıfz ide Mevlâ
 Pes andan sonra ol kân-ı cevâhir
 Elin bûs itdi geldi anesinin
 Ferâmuş eyleme didi senâdan
 Anası ana didi ey melek-rû
 Velâkin sana benden üç nasîhat
 Onunla ‘âmil ol ey cân-ı mâder
 Budur evvelki terk eyle dürûğu
 İkinci oku eyle ‘ilme himmet
 Üçüncü sana direm ben za‘îfe
 Teşebbüs eyle zeyl-i evliyâya
 Anası her neye olduysa kâdir
 Diküb on danece dînâr-ı şâhî
 4bRefîk itdi bir ulu kârübâna
 Teveccüh itdiler Bağdâd iline
 İderlerken bular kat‘ı merâhil
 İner yollarına nâgâh harâmî
 Kiminin malın alub urdular let
 Çıkar malun deyü kimin döğerler
 Görür Seyyid bulardan işbu hâli
 Söküb tenhâda dînârın çıkardı

O sultân-ı velâyet anı gördü
 Bu gûna ol şerîfe nükte kıldı
 Neye geldin bilür misin cihâne
 Kanî tahsil-i fenn-i ‘ilm ü hikmet
 Döğe söğe öküz mi güd didiler
 Hudâ bâkidir ancak **küllü men fân**¹²
 Yürü var ol ledün ‘ilmiyle ‘âmil
 Seyâhat kıl bu yirden eyle hicret
 O sevrin ne didigün kıldı ma‘lûm
 Ne gördü ‘arz kıldı anesine
 Durup bûs eyledi iki gözünü
 Ciğer-köşem erenler kıldı himmet
 Arada mürşid olur ana hayvan
 Didi oğluna ey ferzend-i sâmi
 Vasiyyet eyledi sen yüzü âya
 Olubdur ‘ilm ü dîne halkı mu‘tâd
 O burc-ı evliyâyâya rihlet eyle
 Senin Hak destgîrin ola her an
 Mu‘în u hâfızın olsun Ta‘âla
 Sefer esbâbın itdi oldu hâzır
 Çerâğı yandı gönlü hânesinin
 Unutma bendeni hayr ü du‘âdan
 Dil-i mâder olur mu senden ayru
 Peder mâder ne kıldıysa vasiyyet
 Ne pend eylersem anı eyle ezber
 Dürûğ ehlinin hiç olmaz fûrûğu
 Ki kıldın hicrete sen çünkü niyyet
 Ta‘alluk eyle bir zât-ı şerîfe
 Merd ol anda bir merd-i Hudâ’ya
 Ana virdi hayli kısm-ı cevâhir
 Kabasına anun bu harc-ı râhî
 ‘Irâka doğru oldular revâne
 O burc-ı evliyâ evtâd iline
 Mekâna kaldığında iki menzil
 Giriftâr eyler anda hâs u ‘âmı
 Kimine itdiler muhkem siyâset
 Kimin âzâr idüb durman söğerler
 Bu kârın ‘âkıbet yokdur muhâli
 Harâmî başı açmazdan bakardı

¹¹ “Men ‘arefe nefsehu fakat ‘arefe Rabbehu”(Kendini bilen Rabbini bilir)Aclûnî,*Keşfu'l-Hafâ*, II, 1351, Beyrut, 262.

¹² Küllü men ‘aleyha fân(Yeryüzünün üzerindeki herkes fâni, yok olucudur)Rahman -26.

¹³ Budur hem sana bir ra’nâ nasihat

Bu kârından pes anun aldı 'ibret
 Filûri ve cevâhir her ne kim var
 Didi budur metâ' u mülk ü mâlım
 Dönüp ana suâl itdi harâmî
 Sana anlar gibi zor itmediler
 Sana bir kimseden yetişmeden el
 Nedir kârın ne yerdensin nesin sen
 5aİşitdi bu kelâmı Mîr-i Ekrem
 Didi ben sâlik-i râh-ı Hudâ'yım
 Şerefle yoğrulubdur âb u hâkim
 Bana dünyâda yokdur hiç metâlib
 Vedâ' idüb ki çıkdık hânemizden
 Didi mâder bana ey ehl-i hikmet
 Benim oğlum sakın itme dürûğu
 Tehâşî eyledim kizb eylemekden
 İşidüb bu sözü ol düzd-i 'ârif
 Ne yerdensin nedir ism-i şerîfin
 Ne lü'lüsün ne kânın gevherisin
 Ya Hızr-ı Zindesin sen yahud 'Îsâ
 O düzde lutf-i Rabbânî irişdi
 Didi 'özü eyleyüb ey pâdişâhım
 Harâmî başı ana bende oldu
 5bO Hazret'den bulara irdi himmet
 Açıldı gözlerinden perde ol an
 Kamûsu girdiler râh-ı sevâba
 Didiler ey emîr ü sa'd-i millet
 Kabûl-i hazret olub oldular şâd
 Revâne oldular menzil be-menzil
 Hudâvend-i cihânı bir sarâya
 O sultânı nevâhat eylediler
 Gelüb hep evliyâ-yı şehr-i Bağdâd
 O yirde var idi bir şeyh-i kâmil
 Ana Munla Sirâcüddîn idi nâm
 Kim oldur şârih-i metn-i ferâiz
 Odur hallâl-ı cümle müşkil-i dîn
 Hemân ol şeyhü'l-İslâm-ı 'Irâkeyn
 O sâ'at tehniyet kıldı o şâhı
 6aGelüb teşrîf ider o fahr-i 'âli
 Oturmuş gark olub envâr içinde
 Biri zâhir biri bâtında güyâ
 İki deryâ ki bir yire gelübdür
 Telemmüz eylediler birbirinden
 İki şem'-i münevver oldular cem'

Anı yanına ol dem kıldı da'vet
 Önüne koydu ol sultân-ı ebrâr
 Ki gayrı yokdur mâl u menâlım
 Didi incitdiler hep hâs u 'âmı
 Döğüb söğüb seni incitmediler
 Niçün sökdün çıkardın câmen evvel
 Melek misin ki indin şimdi gökden
 Kerâmet menba'ı zât-ı mükerrerem
 Şerîf'im Seyyid'im Âl-i 'Abâ'yım
 'Aliyyü'l-Murtezâ'dır cedd-i pâkim
 Şerîf'im bir fakîrim 'ilme tâlib
 Emânet böyle oldu anamızdan
 Peder bu mev'a itmişdir vasiyyet
 Dürûğ ehlinin hiç olmaz fûrûğu
 Ki dînâr u dirhem var yok dimekden
 Didi kimsin eyâ mîr-i mükâşif
 Nedendir 'unsur-ı zât-ı latîfin
 Meğer sen yâ meleksin yâ perîsin
 Beni mu'ciz kelâmın itdi ihyâ
 O mîrin ol dem ayağına düşdü
 Hatâ kıldım benim 'afv it günâhım
 Derinde çâker ü efkende oldu
 Ana cümle harâmî itdi bey'at
 Gelüb kul oldular hep cümle düzdân
 Refik oldular ol 'âl-i cenâba
 Kabûl eyle kılalım sana hizmet
 Teveccüh kıldılar bâ-sû-yi Bağdâd
 Gelüb Bağdâd'a birgün indi mahmil
 Gelüb kondurdular bir 'âlî câya
 Ziyâfet eyleyüben toyladılar
 Ana bey'at kılub oldular irşâd
 Şerî'at 'ilmi içre merd-i fâzıl
 Anun tilmîzi idi hâs eğer 'âm
 Hem oldur kâşif-i remz-i gavâmız
 İden râh-ı sevâba halkı telkîn
 İşitdi geldigün ol kurretü'l-'ayn
 Ziyâret eyledi devlet-penâhı
 Görür kim geymiş ol bir köhne şâli
 Sanasın Kâ'be'dir asdâr içinde
 Karışdı birbirine iki deryâ
 İkisi mecma'ü'l-bahreyn olubdur
 'Ulûmun bâtınından zâhirinden
 Birisi gûş olub anda biri sem'

Kıran itdi felekde iki ahter
 Rivâyet böyledir eşrâf içinde
 Meğer şeyh Bû-Sa'îd ol künyesiyle
 O 'asrın kutbu dehrin mihveriydi
 Kerem kânı kerâmâtiyle meşhûn
 O sultân-ı velâyet şâh-ı evtâd
 Gelür birgün o mîr-i asfiyâya
 Buluşub anun ile sohbet eyler
 O mîrin vardır isti'dâdı gördü
 6bGörür şânında vardur kabiliyyet
 Ana ta'lîm-i esmâ eyledi ol
 Yapub bir savma'a beyt-i 'ibâdet
 Ki gördü Kâdirî olmağa kâdir
 Bes anı Hakk'a îsâl eyledi ol
 Kerâmet bahri ol deryâ-yı iclâl
 Meğer bir subh ol sultân-ı velâyet
 Oturmuşlardı istiğrak içinde
 Olub ilhâm-ı Rabbânî Hudâ'dan
 Sana Veyse'l-Karan'la Hızr-ı Zinde
 Şifâ-yı mürde-dillerdir lu'âbın
 Yetiş iç Hızr elinden âb-ı hayvân
 Mukârin ol dahî Veyse'l-Karan'la
 Habîbim nesli 'Abdülkâdir'i hem
 Çün anı lutf-i Hak'la kıldı irşâd
 7aDahî hem hırka-ı Fahr-i Cihân'ı
 Cihân içre o hırka mu'teberdir
 'Amâme sarsın ana Hızr-ı Zinde
Le 'amrük tâcin ana Fahr-i 'Âlem¹⁴
 O Sultân-ı Rüsûl ol nûr-ı vehhâc
 Bes andan sonra ol hurşîd-i enver
 Bu cümle geldi Kûfe Mescidi'ne
 Resûlullah ile hep cümle ashâb
 Bulara kıldılar ta'zîm ü iclâl
 Şerîfin destin alub şâh-ı merdân
 Didi Peyğamber'e ey Fahr-i 'Âlem
 Benim bu oğlumu lutf ile şâhım
 İşâret eyledi ol dem Emîr'e
 Yüzün hâka sürüb bûs itdi destin
 Resûl-i Ekrem ana kıldı ikrâm
 nâm
 7bDidi itdim bunu ben kutb-ı evtâd

Biri şems ü birisi mâh-ı enver
 Gelübdür dürrütü'l-asdâf içinde
 Ki ana Mahzûmî dirler nisbetiyle
 Olara halkı anın çâkeriydi
 Hakîkat bahri içre dürr-i meknûn
 O gavs-ı muktedâ ol kutb-i irşâd
 Ki 'Abdulkâdir ol kân-ı safâya
 Kerem itse biraz germiyyet eyler
 Ne isterse cevâhir kânı virdi
 Ana îsâr ider esrâr-ı hikmet
 Dahî 'ilm-i ledünnî söyledi ol
 Çihil rûz eylediler anda halvet
 Ana ol hoca sarf itdi cevâhir
 Cenâb-ı Kibriyâ'ya gösterib yol
 Çün itdi katreyi deryâya îsâl
 Ki ya'ni Bû-Sa'îd ol ehl-i hikmet
 Garîk-i nûr olub işrâk içinde
 Hitâb irdi Cenâb-ı Kibriyâ'dan
 Bakarlar durma Kûfe Mescidi'nde
 Yekden âb-ı hayât olsun şarâbın
 Skender-veş olasin dehre sultân
 Mülâkat eyle ol şîrin-suhanla
 Yanınca idüben hem anı hem-dem
 Bugünden sonra oldur kutb-ı evtâd
 Ana Veyse'l-Karan giydirsın anı
 Velâkin ana mîrâs-ı pederdir
 Fütûvvetle kemer-şed eyle sen de
 Ezel bezminde geydirmişdürür hem
 Ana îrâs idübdür hırka vu tâc
 Üveys ü Hızr ile cem' oldu bunlar
 Buluşdu şâri'-i şer'-i metîne
 Dahî dört yârı ile cümle ahhâb
 İdüb bulara istikbâl u ikbâl
 Getürdi meclise ol şîr-i Yezdân
 Fedâ olsun yoluna atam anam
 Kabûl-ı hizmet eyle pâdişâhım
 Resûl'un öp elin sür vechin yire
 Onun da öpdü Ahmed çeşm-i mestin
 Kodum ben buna Muhyi'd-dîn didi
 Za'îf ümmetlerim bu kılsun irşâd

¹⁴ "Habibim senin ebedî yâd-ı cemâline yemin olsun ki....."Hicr-72.

Halîfe nasb idüb virdim bu gülşân
 Açılson gözlerinden didi perde
 Mürîdi tutsun anun şarkı garbı
 Hitâb idüb Nebî didi Şerîf'e
 Sana kim ümmetinden bey'at itse
 Günâhı olsa ger kûhe beraber
 Mürîdin mü'minâtı mü'minûndan
 Pes andan didi Veys'e Şâh-ı Kevneyn
 Sığadı Hazret-i Veys arkasını
 Hızır tekbîr idüb geydürdi anı
 'Aliyyü'l-Murtezâ ol Şîr-i Yezdân
 Dahî hem Bû-Sa'îd ol Kutb-ı Ekrem
 Sarub Bû-bekr o tâc üzre 'amâme
 Du'â kıldı ana Fârûk u 'Osmân
 8aGetürdiler sahâbe cümle tekbîr
 Didiler merhabâ ey kutb-ı 'âlem
 Didiler ola kutbiyyet mübârek
 Kime oldu yâ kime oliserdir
 İdüb şâh-ı Necef ana nasîhat
 Kime oldu müyesser hırka vu tâc
 Kime sardı 'amâme Hızır-ı Zinde
 Resûl-i bâ-safâ vu âl-i ashâb
 Didiler cümle ol âl-i 'abâyâ
 Vedâ' idüb dahi Hızır-ı Peyâmber

Didi haysü't-tecehtüm sâdeftüküm

Ledeyküm hâsilü akse'l metâlib
 Hızır ü Veyse'l-Karan hem 'Gavs-i Ekber

Bular da anı tevdi' eylediler

Seni Allah'a tabşırđık didiler

8bElâ ey fâtilh-i iklim-i hikmet
 Yüzündür âyet-i seb'ü'l-mesânî
 Kerâmet gevherinin hâsı sensin
 İşit imdi eyâ merd-i suhan-ver
 İşit benden o şâh-ı evliyânın
 Çün anda müttefikdir cümle ârâ
 Kutb yazıldı nâmı hâtem üzre
 O şâh-ı enbiyâ makbûl-i dergâh

Dahî tâc use'âdet kıldım ihsân
 Hem olsun sırrı hâzır cümle yirde
 Göge çıksun sadâ-yı zıkr-i darbı
 Seni bu ümmete kıldım halîfe
 Seninle halvet itse 'uzlet itse
 Şefâ'at eylerim ben rûz-ı mahşer
 Olalar evliyâ-yı muflihûndan
 Ki it hırkayla 'Abdülkâdir'i zeyn
 Getürdi Fahr-i 'Âlem hırkasını
 Emîr'e hırka-yı Fahr-i Cihân'ı
 Fütüvvetle kemer-şed itdi ol an
 Ana geydürdi bir tâc-ı mu'azzam
 Anı geydürdi ol kutbu'l- enâme
 Resûl'un yâr-ı gârı İbn-i 'Affân
 'Umûma eylediler anı tevkîr
 Velâyet menbâ'ı şâh-ı mükerrerem
 Mu'in u nâsır olsun Hak Tebârek
 Yâ kim böyle se'âdet buliserdir
 Ciğer-köşem sana olan bu himmet
 Sana geydürdi anı Şâh-ı Mi'râc
 Olubdur cümle 'âlem ana bende
 Vedâ' itdiler anı cümle ahab
 Seni ısmarladık Bârî Hudâ'ya
 O yerde pîrdi deryâda rehber

Leküm eltâfu hakkın şâhedtükküm

Ve yer'âküm hadden min külli cânib
 Dahi hem Bû-Sa'îd ol kân-i gevher

Ve yâ ey kâşif-i merd-i tarîkat
 Sözüdür dürr-i meknûn-i me'ânî
 Velâyet bahrinin gavvâsı sensin
 Ma'ârif kânı içre dürr ü gevher
 Neye müncer olubdur hâli anın
 Anı kutb eyledi Sultân-ı İsrâ
 Livâsın dikdi 'arş-ı a'zâm üzre
 Çerâğ-ı bezm-gâh-ı **lî ma'allah**¹⁵

¹⁵ "Allah ile benim öyle vaktim vardır ki; oraya ne Nebiyy-i Mürsel sığar, ne de melek-i mukarreb". Hucvirî bu rivâyeti Tevhid bahsinde zikreder.(Hucvirî, Ali b. Osman Cüllâbî,1982, *Hakikat Bilgisi*,(hz.Süleyman Uludağ) İstanbul, s.418; Sehâvî, Aliyyü'l-Kârî ve Aclûnî'ye göre "senedi olmayan bir söz"dür. Sehâvî, *el-Mekâsîdü'l-Hasene*, Thk.Muhammed osman el-Hist, 1985, Beyrut, s.29; Aliyyü'l-Kârî, *el-Esrâru'l-Merfu'a*, Thk. Muhammed Lütî es-Sabbâğ,Beyrut, s.29; Aclûnî, *a.g.e.*, I, 1351, Beyrut, s.173.

O dem irşâd idüb kutb itdi anı
Halîfe nasb idüb Fahr-i Kirâm'ı
Dutub ol menziline geldi dilşâd
Olalar anun cemî'ân evliyâsı
Ricâlu'llah u aktâb-ı zamâne
Şerîf'e tehniyyetler eylediler
Düşüb ayağına anlar imâmın
9aDidi anlara keffü ve'sma'û ol
İşidin cân u dilden nass-ı kavlim
Hep anda müttefikdir cümle erbâb
Şerîf'im Seyyid'im Âl-i 'Abâ'yım
Siriştedir şerefle âb u hâkim
Benim ol Seyyid-i Ebnâ-i Haşim
İdenler na'l-i pâyım başına tâc
Gubâr-ı âsitânem ey birâder
İdünsün seng-i râhım şâh-ı tebba'
Revâdır oliser aktâb ü evtâd
O server eyledi bu iddi'âyı
İşitdiler çün andan bu kelâmı
Sana olsun bugünden iktidâmız

Didiler cürmümüz 'afv eyle şâhım

Kul olduk sana cümle pâdişâhım

9bİşit benden elâ ey ehl-i idrâk
Ne buyurmuş kasâyıd içre sultan
Dimiş ahabbımın âhir nefesde
Anun îmânını hıfz eylerim ben
Buyurmuşdur dahî Lâmiyye'sinde
Mürîdim çıksa ger çerh-i berîne
Havada murğ-veş ol itse tayrân
Dem-i âhirde bâl-ı re'fetimle
Anun 'Azrâil alub rûh-ı pâkin
Civârımda benimle ülfet eyler
Cinân içre gezüb seyrân ider ol
Buyurmuşdur dahi ol şeyh-i kâmil
Mu'azzezdir cihânda beyt-i ekber
Odur hem hâne-i Hak kible-i dîn
Tavâfa yılda bir kerre varırlar
10aKapumdur secde-gâh-ı ehl-i tevhîd
Se'âdet o kişiye ey birâder
Dahî 'İbret-nümâ'da Lami'î dir
O Şâh-ı Enbiyâ Sultân-ı İsrâ
Bu ism ile müsemma kıldı anı
İdüb hem bu lakabla anı teşrîf

Resûl-i mehbite Seb'ü'l-Mesânî
Dolub âfâka anun nîk nâmı
Açıldı kalb-i pâki oldu Bağdâd
'İrâk ile Hicâz'ın asfiyâsı
Gelüb cem' oldular hep ol mekâne
Nice esrâr-ı hikmet söylediler
Didiler ana kutbusun sen zamânın
Hudâ'nın kullarısız cümle makbûl
Benim aktâb olmuşdur tufeylim
Kulumdur hâdimimdir kutb-i aktâb
Resûl'un nesli İbn-i Murtezâ'yım
Hasan İbn-i 'Ali'dir cedd-i pâkim
Ki mahdûmum anlar bana hâdim
Ki kutb u gavs olur ol nûr-i vehhâc
Olubdur çeşm-i câna kühl-i cevher
Rikâbı üzre iklîl-i murassa'
Kapumda çâkerim ey fahru'l-ensâb
Hem isbat eyledi her müdde'âyı
Didiler cümle'nin sensin imâmı
Ki sensin muktedâmız pîşüvâmız

Tarîk-i fehmi içinde cüst ü çâlâk
Ne yüzden eylemiş da'vâya burhan
Olurken cilveger rûhu kafesde
Recîmin mekr ü âl u hîlesinden
O kutb-ı evliyâ anun içinde
Ya girse sukbe-i rû-yi zemîne
Veya itse o şark u garbı seyrân
İrişüb saklaram ben himmetimle
Gider ol 'âlem-i bâlâya lâkin
Benimle haşr olur ol rûz-ı mahşer
Benimle rü'yet-i Rahmân ider ol
Anı Lâmiyye'den nakl itdi nâkil
Mükerrem kiblemizdir ol mukarrer
Tavâf u haccı anun farz-ı 'ayn
Muhammed nûrunu anda görürler
Tapumdur kible-gâh-ı ehl-i tefrîd
Benim kabrim ziyâret ider ol er
Üstâd-ı letâif câmi'î dir
Muhammed Mustafa Yâsîn ü Tahâ
Ki 'Abdülkâdir ol kutb-ı cihâmı
Ki Muhyi'd-dîn oğlum deyü ta'rîf

Ahibbâ sordular birgün o şâha
 Ki Muhyi'd-dîn adıyla iştihâra
 Buyurdu kim seyâhat 'âleminde
 Gezüb serâpâ bürehne devr iderdim
 Hudâ'dan bir nidâ irişdi sem'a
 Hudâ emriyle tayy itdim mekânı
 Meğer kim sû-yi Bağdâd içre bir er
 Nahîf olub teni benzerdi nâle
 Şikest olmuş mizâcî ke'z-züccâcî
 10b Bulub levni tagayyür hastalıkdan
 Beni gördü didi ol merd-i hasta Yetiş gel teşneyim sen çeşm-i meste
 İrüb yanına bu söz oldu sâdir
 Selâmın alub itdim gönlünü şâd
 Anun rıfkıyla tutdum destin aldım
 Ki zîrâ gördüm ol merd-i bîgâne
 Güzellenmiş hemân bir hûra dönmüş
 Be-gâyet vechi olmuş hûb u ahsen
 Dönüb bana didi ey Âl-i Ahmed
 Beni bildin mi sen ey sâlik-i Hak
 Didim yok bilmezem ey ehl-i tevhîd
 Didi bil ey emîr-i millet-i dîn
 Benim didi cihânda dîn-i İslâm
 Beni ol mürde iken kıldı zinde
 Sonucu gör beni kim mürde oldum
 11a Zelîl itdi beni bu çerh-i gaddâr
 Bugün geldin seninle zinde oldum

Buyurmuşdur benim'çün Rabb-ı 'Allâm
 .....küntü Muhyi'd-dîn ismen¹⁹
 Şükür Hakk'a yine buldum merâtib

Rivâyet eylemişdir ba'zı ahabb

Didi Bağdâd içinde kutb-i aktâb

Subh-i enfâs o Muhyi'd-dîn-i Kâdir
 Yapub bir mescid anda ma'bed-i Hak
 Ahibbâ cem' olub anda kemâhî
 Sülûk ashâbı cümle ehl-i 'izzet
 Cevânibden akub geldi müsâfir
 Kul oldu nice mîr ü nice sultân
 Kamû cem' oldular ol tekyegâha

Kerâmet sahibi devlet-penâha
 Ne bâ'is oldu ol fahr-i kibâra
 Reh-i Hakk'a sülûk itmek deminde
 Ne sûya sevk iderse Hak gıderdim
 Yitiş Bağdâd'a dindi rûz-ı Cum'a
 Gelüb Bağdâd'a kasr idüb mekânı
 Zemîn üzre yatub ol nâle eyler
 Kamer-veş bedr iken dönmüş hilâle
 Kesâd olmuş metâ'-ı ten revâcî
 Za'îf olmuş katî demînelikten

.....¹⁶
 Hayât bulub ferhunde oldum¹⁷

Ki inne'd-dîne 'inda'l-lahi'l-İslâm¹⁸

Ve rûhen cevheren ismen ve cismen
 Didim bunu ve ol şahs oldu gâib

Hızr-veş himmeti her yerde hâzır
 Ana bir çille-hâne kıldı mülhak
 Tamâmet yaptılar ol hânkâhı
 Kıla ol savma'a küncinde halvet
 Ana bey'at kılub oldu mücâvir
 İdüb hizmet yolunda virdiler cân
 Cenâb-ı 'izzet ü devlet-penâha

¹⁶ Mısra okunamadı.

¹⁷ Bu mısra eksik vezinlidir.

¹⁸ "Doğrusu Allah katında din İslâm'dır" Ali İmrân-19.

¹⁹ Okunamadı.

Cihânı tutdu sît-i âsitânı
 11bRiyâzet ehli girdi erba'îne
 Kimi zıkr ü kimi evrâda meşğul
 O tekmîl-i tarîkat eyleyenler
 Şular kim itse bâ-kat-ı merâtib
 İrişüb kadre ol eylerdi bayrâm
 Meğer günlerde birgün şeyh-i kâmil
 Nefâyis et'ime levzenye helva
 Anı nûş eyleyüb derlerdi bunlar
 İderlerken bu gûna 'îş ü 'işret
 Didi ey pertev-i nûr-i İlâhî
 Kılursın bunda ebrâr ile sohbet
 İder girye karanlık dâr içinde
 Susuzluk açlık itmiş anı pâ-mâl
 Ağarmış uykusuz benzi kül olmuş
 Denildi hazretinden böyle me'mûl

12aEfendi çârik-i küstâha bakma
 O hâtûnun sözün gûş itdi server
 Dönüb yârana didi hazret-i mîr
 Decâcın cem' idün 'azm u remîmin
 Getürdiler bir iki üstühânı
 Hem ol sâ'at du'âya kaldırub el
 Decâce emr-i Hak'la oldu zinde
 Lisân-ı hâl ile didi decâce
 Didi hâtûna ey bânû-yı 'uzmâ
 Hudâ-yı lem-yezel tevfiik iderse
 Du'âsı zinde eylerse decâce
 Anlamış bizi reddidüb yolundan
 Ki her öynünde bilsün bin decâce
 Görüb bu hâleti çün anda bîve
 Kapun dâru'ş-şifâdır ehl-i derde

12bBenim eksikliğıme kalma şâhım
 Kapunda çâkerindir oğlum ey şâh

Velîler hâlidir bu kalma efkâr

Katı çok nesneye kâdirdir ebrâr

Elâ ey nâkil-i esrâr-ı hikmet
 Ne dimiş menşe-i bahr-i 'ucâle
 Kerâmâtından anun böyle yazmış
 İdübdür Lâmi'î bu nev'a tahrîr
 Dimiş nakl eyleyüb şeyhin mürîdi
 Vuzû' için çıkarmış hânesinden

Geçüb âvâzesi heft âsumânı
 Nihâyet yoğ idi halvet-nişîne
 Kimi Yâsin okur kim sâde şuşûl
 Hem esrâr-ı hakîkat söyleyenler
 Yetişse hâsıl olsa her metâlib
 Alurdu bu fenâ dünyâdan ol kâm
 Decâce tabh idüb kıldı tenâvül
 Mülemma' sükker ile şîr ü hurma
 Ta'âmın mâ-hader ve'l-îşu ahdar
 Gazabla geldi bir mestûre 'avrat
 Kerâmet mülkünün sahib-külâhi
 Benim oğlum yetür musbihûn halvet
 Yetür bir nire teng ü târ içinde
 Riyâzet ser ü kaddin eyleyüb dâl
 Sararmış ruhlarının âli solmuş
 .....bu dîne de değmez miydi ol²⁰

Ana ihdâ kılun bir iki lokma
 Hayat âbun çeküb nûş itdi server
 Ne sevk itdi görün kim emr-i takdîr
 Hudâ'nın göresiz lutf u 'amîmin
 Didi ey var iden yokdan cihânı
 Kabul itdi du'âsın Rab evvel
 Kanât takdı vu çarh urdu önünde
 Sen oldun kevne misbah-ı zücâce
 Budur bil maksadı gâyet-i kusvâ
 Merâtib kat' idüb oğlun giderse
 Virürse bâl u per kebg ü dürrâce
 Gelürse emr-i Hak'la bu elinden
 Ziyâfet eylesün bin dahî âca
 Didi ey bâğ-ı 'ömrüm içre meyve
 Ki bütün bir za'îf ehl-i perde
 Suçum 'afv eyle lutf it pâdişâhım
 Seni gökde ararken virdi Allah

Ve yâ ey râvî-yi âsâr-ı kudret
 Ne yazmış nâzım-ı dürr-i makâle
 Sanasın misk-i terdir anı ezmiş
 Kılub 'İbret-nümâ'da anı takrîr
 Meğer bir gice ol 'asrın ferîdi
 İdermiş subha dek bir câyı mesken

²⁰ Okunamadı.

Ki her şeb böyle idi ‘âdet-i şeyh
 Ve ben ibrikine me’ mûr idim dir
 Tulû‘ itse kaçan ol şems-i ezher
 Gice tâ subha dek bîdâr idim ben
 Yine bir şeb doğub ol mâh-ı enver
 13aYine bend eyledim hizmet nitâkım
 Görünce ol mehin oldem tulû‘un
 Bana kılmadı asla iltifâtı
 Teveccüh eyledim feth oldu ol dâr
 Ki sırren dir yanınca gitdim anın
 Çü Bağdâd’ın erişdik kapusuna
 Çıkub andan yola oldem revâne
 Göründü bize bir şehr-i mu‘azzam
 Erişdik bir büyük kârbân-saraya
 ‘Azîz’e altı kimse karşı geldi
 Bular da hazrete kıldı du‘âlar
 Gelüb ardında durdum bir ‘amûdun
 Anı gördüm ribâtın köşesinden
 Birazdan ol inledi sâkin oldu
 Revân oldu inledi cânibine
 13bYere koydu elinden meyyiti ol
 Pes andan sonra bir şahs oldu zâhir
 Dağılmış başı saçı dîve benzer
 Önüne geldi ol şeyhin oturdu
 O server kıldı telkîn-i şahâdet
 Traş itdi kılub hem kasr-ı şârib
 ‘Amâme sardı ana mîr-i es‘ad
 Dutub ol altı şahsa didi sultan
 Refik itdim size işbu civânı
 Bunu anun yerine itdim ebdâl
 Didiler cümlesi sem‘an ve tâ‘eh
 Vedâ‘ idüb pes andan şeyh gitti
 Kapuya geldüğü sâ‘at açıldı
 Küşâde oldu bâb-ı medrese hem
 O ‘avdet kıldı çillehânesine
 14aBu hayret subh olunca kıldı bîdâr
 Seherden ol gül-i bâğ-ı velâyet
 Gelüb teşrîf idince ol makâmın
 Anun bûyu mest itdi beni âhir
 Didi oldem bana ol şeyh-i ekber
 Görüb bu bastın anun vecde geldim
 Didim ey meyve-i bâğ-ı hayâtım
 Ki ben ‘uşşâka lutf eyle ‘ayân kıl

Ve hiç münfekk değildi tâ‘at-ı şeyh
 Şerefle gün gibi meşhûr idim dir
 İderdim hâk-ı pâyın kühl-i cevher
 Anun’çün vâkıf-ı esrâr idim ben
 Cihânı kıldı nûruyla münevver
 Miyâne şedd idüb ‘izzet visâkım
 Tedârik eyledim âb-ı vuzû‘un
 Ne âbdest aldı ne kıldı salâtı
 Didim ayâ ne cânib kasdın eyler
 Beni duymadı ol kutbu zamânın
 Kapu feth oldu ol şâh-ı güzîne
 Erişdik anda ol ‘âlî mekâna
 O hazret geldi girdi şehre oldem
 Kapusu feth olub girdik o câya
 O server anlara tekrîm kıldı
 Didi ehlen ve sehlen merhabâlar
 Gözetdim sun‘un ol ‘âlî vücûdun
 Gelür bir nâle haşyet eyledüm ben
 O sâ‘at anda hem bir kimse geldi
 Alub bir meyyiti geldi eline
 Olub techîzine o kişi meşğul
 Bıyıkları uzun hem re’si hâsir
 Tüvânâ cismi Sâm u Gîv’e benzer
 Elin bûs eyledi parmak getürdi
 Müselman oldu ol ehl-i se‘âdet
 Mükemmel oldu aksâ-yı meârib
 Kodu oldem anun nâmın Muhammed
 Bana emr eylemişdir Rabb-ı Mennân
 Getürdüm yerine merhûmun anı
 Hudâ lutfunda ide hayra ibdâl
 Kuluz biz emrine kıldık itâ‘eh
 Biran içre der-i Bağdâd’a irdi
 Cisrsiz Dicle vü Şat’dan geçildi
 Sehl müddetde geldi Kutb-ı Ekrem
 Ki daldım bahr-i fikre ben kemîne
 Beni bu heybet itdi hasta vü zâr
 Çü saçdı ‘âleme bû-yı letâfet
 Mu‘attar eyledi bu cânı meşâmın
 Ne oldum nutka mâlik derse kâdir
 Oku gel eyledinse dersin ezber
 Hudâ’nın birliğine secde kıldım
 Ki sensin keşf iden her müşkilâtım
 Bana şol kıssanın aslın beyân kıl

Ne için gice tayy itdin mekânın
Beyân eyle bana lutf eyle şâhım
Didi bana eyâ ferzend-i dilbend
Ol altı kimseler ki gördün anda
Hudâ emriyle fevt olmuş birisi
Bugün içre kaçan fevt olsa abdâl
Bu ümmetden veya gayrı ümemden

14bOlur mazhar o lutf-i lâ-yezâle
Bular abdâlıdır fânî cihânın
Bulardır pül-i ricâlu'llah-i ebrâr
Oğul bunlardır reğâib erenler
Götürün meyyiti dir Hızr-ıZinde
Gelüb İslâm'la olan müşerref
Mu'azzez idi bâtil-ı dîn içinde
Ana rûz-i ezel feyz itdi Rahmân
Hidâyet itdi ana Rabb-i Dâim
O günden geldi ol dîn-i mübîne
Ezel bezminde ana dest-i kudret
Bugün geldi getürdi ol şahâdet
Bular hep pey-revân-ı enbiyâdır
Bular hep pişüvârdirevvelûna
Hidâyetle bular hep mühtedûndur

15aEzelden böyledir ahvâl-ı ebrâr

Eğerçi Nûh'u itdi kavmi tekzîb

Velî hep murselîni kıldı ta'yîb

Elâ ey râvi-yi üstâd-ı mâhir
Dimişdir Lâmi'î 'İbret-nümâ'da
Ki 'Abdülkâdir ol sultân-ı Geylân
Gehî mescidde eylerken nasîhat
Buyurmuş şeyh Bekâ ol hazret-i pîr
Ki evvel pâyesinde minberin ol
Biraz hâmûş olub çün hazret-i mîr
İnüb minber kapusunda oturdu
'Urûc itdi ikinci pâyesine
İrüb nûr-i tecellî Hak'dan ey yâr
Hemândem pâye-i minber açıldı
Yeşil ferş üstüne sündüs döşendi
Büyüb mescid içi sahrâya döndü

15bİnüb kerrübiyân-ı 'arş-ı a'zam
Ki gördüm geldi sultân-ı risâlet
Bile yanında ashâb-ı kirâmı

Neden kasr eyledin yahud zamânın
Ki ben küstâhı 'afv it pâdişâhım
O şehrin adına dirler Nihâvend
Yedi şahs idi anlar ol mekânda
Yediler zümresinin ol reisi
Birin eyler yerine anun ibdâl
Ana feyz irişür zât-ı kıdemden
Erenler anı halt eyler ricâle
Ki bular mihveridir âsumânın
Bular keşf eylemez bir şahsa esrâr
Hudâ'nın zâtı nûrunu görenler
Anı defn itmek için gelmiş anda
O bir tersâ kişiydi bahtı eşref

Ulu râhibdi Kostantin içinde

Gelüb ol meclise oldu müselmân
Ol abdâlin birine oldu kâim
Reîs oldu yediler zümresine
Sunub nûş eylemişdi câm-ı vahdet
Şekâvet ref' olub buldu se'âdet
Ki bunlar reh-revân-ı asfîyâdır
Bular hem muktedâdır âhirûna
Ki bunlar **sâbikûne's-sâbikûndur**²¹
Velîler hâlidir bu kılma inkâr

Ve yâ ey hâzin-i kenz-i cevâhir
Bu bâbı eyleyüb anda küşâde
Kerâmet menba'ı ol kân-ı 'irfân
Zuhûr eylerdi andan nice hâlet
Ki birgün eyler idi nakl-i tefsîr
Olurken halka vâ'iz ü pende meşğûl
Kelâmı kat' ider esnâ-yı tefsîr
Yine tiz kalkub ayağ üzre durdu
Anı gördüm ki ol şâh-ı güzîne
Olub başdan ayağa gark-ı envâr
Halâyık üstüne rahmet saçıldı
Dahî istebrak-i ahder bezendi
Fezâsı cennet-i a'lâya döndü
Müzeyyen kıldılar ol câyı muhkem
O şâh-ı 'âlem-i gayb u şahâdet
İhâta eylemiş Fahru'l-Enâm'ı

²¹ "Allah'a kullukta, taatde ve imânda öne geçenler-İleri geçenler de ileri geçmişlerdir" Vakıa-10

Ebûbekr ü ‘Ömer ‘Osmân u Haydar
 Gelüb oturdular anda tamâmı
 Çü ruhâniyyet oldu şeyhe gâlib
 Anı gördüm ki ol kutb-ı zamânın
 Tecellî kapladı ol pâdişâhı
 Olub aslına rûhun incizâbı
 Ki meyl itdi ata kendin zemîne
 O dem Hayru’l-Beşer ahz itdi anı
 Anı gördüm o şeh bir hûre döndü
 Dutub bir gayrı sûret bağladı ol
 Pes andan sonra ol Şâh-ı Risâlet
 Nice ta’lîm-i esrâr eyledi ol
 16aResûl ile kılurken bunlar ülfet
 Sorub hüzzâr-ı meclis şeyh Bekâ’ya
 Nice itdi ihâta şeyhi envâr
 Ne gûna sohbet itdi anda ashâb
 Ya niçün küçülüb ‘usfûra döndü
 Niçün sonra mehâbet bağladı ol
 Buyurdu şeyh Bekâ kim Hak Ta’âlâ
 Kılur Hak anları ruh-i müsavver
 Ne heykel üzre halk itdiyse evvel
 Gezer bunlar o cism-i mükteseble
 Tecellî eyledi ol şeyhe kim Hak
 Kılub bir vecihle ana tecellî
 Sıfâtı ‘âleminden Rabb-ı ‘izzet
 Tecellînin olur envâr-ı meşrik
 Anı ihrâk ider envâr-ı vahdet
 16bİder anlar o dem tehzîb²²-i ahlâk
 İder sonra ihâta nûr-i vahdet
 Resûl-i bâ-safâ tutmasa anı
 İkinci ol şeh ferhunde-fâlı
 Vücûdun mahv idüb ‘usfûra döndü
 Celâl eyler cemâli bil ihâta
 Tecellî-i cemâl idi üçüncü
 Cemâl-i bâ-kemâlin nûru elhak
 Karaluk zâtı nûrudur ‘ayân bil
 Erenler anda bulmuşdur kemâli
 Ezelden böyledir ahvâl-ı ebrâr
 Kerâmât-ı ricâle kılma inkâr
 Yine yazmış bunu ol Lami’î hem

Hüseyn’le Hasan iki birâder
 Müşerref eylediler hâs u ‘âmı
 Ki ruhânilere oldu musâhib
 İnüb bir pâyesin ol nerdübânın
 Tamam ahz eyledi nûr-i Îlâh’ı
 Aradan ref’ olub bütün hicâbı
 Süre rûyün o Fahu’l-‘Âlemîn’e
 Komadı düşmeğe şâh-ı cihânı
 Sonucu küçülüb ‘usfûra döndü
 Teni büyüdü mehâbet bağladı ol
 Ki kıldı yanına ol şeyhi da’vet
 Nice ‘ilm-i ledünnî söyledi ol
 Ki benden muhtefî oldu bu hâlet
 Anun keyfiyyetin ol yüzü aya
 Nice keşf itdi Ahmed ana esrâr
 Ne heykel bağlamış ahibbâ vu ahabâ
 Za’îf olub teni zenbûra döndü
 Teni büyüdü şecâ’at bağladı ol
 Ki tasvîr eylese bir şekl insana
 İder anun vücûdun nûr-i ezher
 Ne yola ol sülûk itdiyse evvel
 Tefâhür eylemezler hiç haseble
 Tecellî-i sıfât idi muhakkak
 Vücûd-i şeyhi mahv itdi bi-küllî
 Ana ihsân idüb envâr-ı kudret
 Olubdur dahî anun nâr-ı muhrik
 Kesâfet mahv olub bağlar letâfet
 Kılur andan tecellî Rabb-ı Hallâk
 Beşer nev’i getürmez ana tâkat
 O dem teslîm iderdi Hakk’a cânı
 İhâta eyledi nûr-i Celâl’i
 Erütdi cismini zenbûra döndü
 Anun’çün cismini itdi ihâta
 ‘Acâib özge hâlidir üçüncü
 Kim oldur nûr-i esved nûr-i mutlak
 Sen anda âb-ı hayvânı nihân bil
 Anun’çün oldu pür-heybet cemâli
 Dimiş ‘İbret-nümâ’nın sâni’i hem

²² Her ne kadar metinde “tehzîb-i ahlâk” şeklinde yazılmışsa da anlam olarak uygun düşmeyen bu kelimenin “tehzîb-i ahlâk” olması gerekir

Bir adam var idi Bağdâd içinde
 Ana dirlerdi hoca Bü'lme'âli
 17aMuhibb-i şeyh idi ol merd-i tâcir
 Didi birgün meğer ol şeyh-i 'ârif
 Oturmuşdu çıkub bâlâ-yı minber
 Ahıbbâ eylemişdi izdihâmı
 Ki dolmuş meclisine halk-ı 'âlem
 Makâmım olmuş idi kurb-i minber
 Vücûdumda tekâzâ oldu zâhir
 Elimden gitdi oldem ihtiyârım
 Ki taşra gitmek oldu bana düşvâr
 Teveccüh eyledim ben cân u dilden
 Derûn-i dilden itdim istiğâse
 Hemân-dem gördüm ol sultân-ı Geylân
 Makâmında müşahhas oldu bir er
 İnüb minberden olduk da piyâde
 Olub bu hazretin kâim-makâmı
 17bKılub minberde ol va'z u nasihat
 Bir an içre bana oldu musârif
 İdüb oldem ridâsın bana perde
 Dolu her cânibi eşcâr-ı 'uzmâ
 Olub bir nehr-i 'âlî anda cânî
 Belimde var idi bir deste miftâh
 Anı ben bir dırahta asub anda
 Kazâ-yı hâcet itdim anda durdum
 Dahi abdest alub itdim tahâret
 Namazı hatm idüb virdüm selâmı
 Paşimden minberin alub götürdü
 Beyân itdi gelüb ol yine tefsîr
 Bulub mescid içinde ben de kendim
 Dahi gitmiş vücûdumdan tekâza
 Bakub 'uzvumda âbdest suyu gördüm
 18aCebimde bulmadım miftahı oldem
 Ki yüz bin hamd u şükr itdim Hudâ'ya
 Oturdum meclis-i va'z oldu âhir
 Bu hâli bir kese kılmadım i'lâm
 Düşüb başıma sevdâ-yı ticâret
 Giderken yolda konduk bir mekâna
 Sûyu sükker misâl-i âb-ı kevser
 Yanımda var idi bir yâr-ı sâdık
 Didim ol yârime ey yâr-i cânî
 Bilürem anı ben içdim bu sudan
 O yâr ile gezerken bu makâmı

Kati meşhûr idi zühhâd içinde
 İderdi 'ilm-i dîne iştiğâli
 Olurdu dâimâ meclisde hâzır
 Ki 'Abdülkâdir ol bahr-i ma'ârif
 Nisâr eylerdi halka dürr ü gevher
 İhâta eyleyüb Kutbu'l-enâmı
 Oturmuş birbiri üstüne âdem
 Ki olmuşdum cemi'-i nasa manzar
 Mecâlim kalmamışdı sayra âhir
 Tamâmet ref' olub nâmûs u 'ârım
 Mededsiz kaldım oldem çâr u nâ-çâr
 Tazarru' kıldım ol şâha gönülden
 Bana bir vecihle itdi iğâse
 Ki bir pâye inüb minberden ol ân
 Ki şekl-i sûretinde şeyhe benzer
 O şahsın peykeri oldu ziyâde
 Ki şeyhe benzedüb savt u kelâmı
 Bana karşı teveccüh itdi hazret
 Bu hâle olmadı bir kimse vâkif
 Ki buldum kendümü bir özge yerde
 Makâm-ı dil-küşâ câ-yı musaffâ
 Kenârı bâğ-ı cennet lâle-zârî
 Anı aldım didi ol vech-i misbâh
 Unutdum aslu kaldı ol mekânda
 Levâzım her ne ise anda gördüm
 Salât itdim dahi hem iki rek'at
 Yanımda gördüm ol Kutbu'l-enâmı
 Girü varub o minber üzre durdu
 Yine idüb 'ulûm-i dîni takrîr
 Bunu ben bir hayâlîm oldu sandım
 Ki evvelde yoğ imiş bende güya
 Ta'accüb eyleyüb efkâra vardım
 Bana lutf itdi bildim Rabb-ı Ekrem
 Senâlar eyledim Rabbu'l-Verâ'ya
 Dahî nice kerâmet oldu zâhir
 Ne ağyâra ne yâra itdim ifhâm
 'Acem iklimine kıldım 'azîmet
 Kenâr-ı âba bir cennet-meşâma
 Dıraht-ı muntehâsı sâye-güster
 Refikim mûnisim hâle muvâfik
 Ki ben gördüm gibi işbu mekânı
 Tavaddu' eyleyüb geçdim bu sudan
 Anunla keşf iderken ol merâmı

Vuzû' için kenâr-ı cûya geldik
Anı gördüm budaklar arasında
Nice asdımsa durur anda miftâh
Alub miftâhımı hıfz eyledim ben
18bNe ağyâra didim ne yâra anı
Didi oldem bana ol kutb-ı 'âlem
Elin öpdüm bana bir sille urdu
İder ben kuluna bu iltifâtı
Sakın olmaya kim işbu meâli
Ricâln sırrın ifşâ eyleyenler
Vücûdun yoğ ider ânun erenler
Hayatımda benim ya Bü'l-me'âli

Katî çok nesneye mâlikdir ebrâr
Velîler hâlidir bu itme inkâr

Dimişdir Lâmi'î 'İbret-nümâ'da
'Azîz'in ulu oğlu 'Abd-i Vehhâb
Kılub evlâd içinde anı terğîb
Buyurmuşdur o ferzend-i yegâne
Veya bir hastaya fahr eyleseydi
19aGelürdi mâh-ı nevâ ol nîk-ahter
Didiğim hicretin beş yüz beşinde
Buluşub vâlidim hazretlerine
Ferah-nâk olsalar yohsul eğer bây
Ve'ger ki şûr-i şer olsa mukadder
Ki beş yüz altmışında hicretin dir
Oturmuşdu peder Cum'a gününde
Bularlan vâlidim sohbet iderken
Didi kim yâ velîyye'llah-i ekrem
Benim şânımda bil ey nûr-i ezher
Didi tehniyete geldim huzûra
Dahi yevm-i Ahad selh-i Receb'de
Virüb ana selâm oldem edeble
Hudâvendâ benim dir şehr-i Şa'bân
Mukadder bende mevt-i kavm-i Bağdâd
19bBe-gâyet hûb ola dir kavm-i Yûnân
Çü geldi mâh-ı Şa'bân oldu âhir
Oruç ayında vâlid hasta oldu
Necîbü'd-dîn 'Alî heybetî-haşem
Bile hem yanlarında nice ahyâr
Mübârek hatırın sordular anın
Nedir hâl-i şerîfin ey kamer-rû
Hemândem geldi bir şahs oldu hâzır
Didi ol şâha ben mâh-ı sıyâmım

Anahtar asdığım ol suya geldik
Asılmış ol dirahin sâyesinde
Didim Hakk'a eyâ lutf ıssı Fettâh
Cenâb-ı şeyhe geldim söyledim ben
Gelüb ol hazrete didim nihânî
Yakın gel bana ey ferzend-i ekrem
Alub iki kulağım çekdi burdu
Didi oğlum ben idince vefâtı
Hayatımda diyesen sen bu hâli
Kerâmâtın görüb de söyleyenler
Dimez gördüm bu esrârı görenler
Bunu sen söyleme yokdur meâli

Kerâmâtından anun hark-ı'âde
O ferzend-i mükerrem dürr-i nâ-yâb
Ki Seyfüddîn idüb ol şâha talkîb
Hudâ lutf eylese ger bir mekâna
Okumak işini zehr eyleseydi
Haber virürdi şeyhe hayr eğer şer
Gelürdi mâh-ı nev her aybaşında
Haber virürdi ol şâh-ı güzîne
Gelürdi ahsen-i vech üzre ol ây
Gelürdi ol zamân bir şekl-i münker
Cemâzi'l-âhir'e olmuşdu âhir
Meşâyıhdan ulular meclisinde
Selâm virdi gelüb bir vech-i ahsen
Benim mâh-ı Receb şehr-i mükerrem
Mukadder olmamışdur şiddet ü şer
Halâyık gark olur bende sürûra
Ki geldi bir yiğit şekl-i 'acebde
Tekellüm kıldı bin dürlü te'able
Sana ta'ziyyete geldim ben ey cân
Hicâz iklimi kaht ey Kutb-ı Evtâd
Ki katl u harb ola ender Horâsân
Ki fi'l-vaki' bular hep oldu zâhir
Kibâr-ı evliyâ Bağdâd'a geldi
'İbâdet eylediler ana ol dem
Gelüb hep hâzır oldu kavm-i ebrâr
Didiler ana ey kutbu zamânın
Ki senden olmayavuz bir dem ayru
Virüb ana selâm ol nûr-i bâhir
Kerâmet sahibi şehr-i hümâmım

Sana ben gelmişim dir i‘tizâra
 Seninle âhir oldu ictimâ‘ım
 Bunu didi mâh-ı nev döndü gitdi
 ‘Adem iklimine çün bağıladı yol
 Sıyâm ayına âhir irmedi ol
 O sâlin der Rebi‘ü’l-âhirinde
 20aKi gitdi olda iklim-i bekâya
 Dahî ol şeyhin oğlu ‘Abd-i Vehhâb

Dimiş günlerde birgün Kutbu’l-Aktâb

Ki ya‘ni hazret-i sultân-ı Geylân
 Oturmuşlardı vahdet ‘âleminde
 O şâhı kapladı nûr-i tecellî
 Yüzünün nûru döndü âfitâba
 Kızardı ruhları çün verd-i ahmer
 Mübârek cebhesi bedr aya döndü
 Pes oldu kahrâman-ı çeşmi hûn-pâş
 Bu hâle cümle olduk mest ü hayrân
 Gider sandık o dem dâr-ı bekâya
 Anı gördük hemân bir na‘ra urdu
 Çün andan sonra şükr-i sahve vardı
 Akarken gözlerimden durma hûn-âb
 20bNiçün feryâd idersin nûr-i ‘aynım
 Kılub hem bendesin yanına da‘vet
 Didi oğlum perîşân oldu hâlim
 Mecâlim kalmadı hem gitdi sabrım
 Beni yandırdı nîrân-ı mahabbet
 Beni ahz eyledi hubb-i İlâhi
 Beni hem da‘vet itdi cedd-i pâkim
 Likâma muntazır sâki-i kevser
 Sana hem eylerim cânâ vasiyyet
 Halîfemdir benim hem ‘Abd-i Rezzâk
 Anunla eyle hüsn-i zindegâne
 Kâsil kalmanız hayr u du‘âya
 Yedi gün geçdi andan hasta oldu
 Bize tevdî‘ idüb gitdi cihândan
 İşidüb fevtin anun kavm-i Bağdâd
 21aAhibbâ fırka fırka geldiler hep
 ‘Irâk ile Hicâz’ın evliyâsı
 Dahi hem Bu Necîb Sühreverdi
 ‘Alî-i Heybetî gusl itdi anı
 Ziyâret kıldılar saf saf melekler

Olur ol kim mukadderdir ne çâre
 Bugünden sonra olmuşdur vedâ‘ım
 Ki gör takdîr-i Hak ol şâha n’itdi
 Didi **innâ ileyhi râci‘ûn** ol²³
 Oruc tutub o mâhı görmedi ol
 Peder nakl eyledi hem on birinde
 O dem vâsıl olub Bârî Hudâ’ya

O Kutb-ı evliyâ makbûl-i Yezdân
 Ki çille-hânedede ‘uzlet deminde
 İhâta eylemiş cismin bi-küllî
 Felekde ta‘na kıldı mâh-tâba
 Şafâkdan doğdu san hurşîd-i enver
 Gözü hem hâle içre aya döndü
 Akıtdı gözlerinden kan ile yaş
 Yıkıldım cismim oldu hâke ğaltân
 Gam u gussa bizi virdi fenâya
 Dönüb ol kibleye karşı oturdu
 Edâ itdi salât-ı ‘asrı durdu
 Hitâb idüb didi ey ‘abd-i Vehhâb
 Benim ey âfitâb-ı maşrı kaynım
 Elüm alub eline itdi ‘izzet
 Karîb oldu zamân-ı intikâlim
 Uçub murğ-i dilim dîk oldu sadrım
 Zebûn itdi ümmîd-i vakt-ı fırsat
 Ki görmek isterem ol pâdişâhi
 Zamân-ı rihletimdir ya’bne Hâşim
 O şâh-ı evliyâ mîr-i ğazanfer
 Ahıbbâma benim eyle ri‘âyet
 Anı ta‘yîn idübdür Rabb-i Hallâk
 Sizündür hankâh-ı çille-hâne
 Sizi ısmarladım Bârî Hudâ’ya
 Anı bildik zamân-ı fevti geldi
 Yüzün döndürdü bu fânî mekândan
 Göge çıkdı sadâ-yı âh u feryâd
 Gazzâ’ya halk-ı ‘âlem doldular hep
 Siyeh câme giyüb hep tutdu yâsı
 Getürdi gusl için ol mâi verdi
 O şâh-ı evliyâ kutb-ı zamânı
 Ki kurdu üstüne hayme felekler

²³ “Şüphesiz Biz Allah’tan Geldik ve Şüphesiz Dönüşümüz O’nadır.”Bakara-156.

Salâtın kılmağa cem‘ oldu ebrâr
 Namazın kıldı oğlu ‘Abd-i Rezzâk
 O şâhı eyleyüb teçhiz ü tekfîn
 O ferzend-i yegâne nesl-i Hayder
 Olub seccâdede kâim-makâmı
 Meğer kim bundan esbak kutb-i ‘âlem
 Ahıbbâyâ vasiyyet eyledi ol
 Hudâ’yı kalbinizden itmenüz dūr
 Dahî hem itmenüz bir mûrî âzâr
 Hem itmen bir kesi âzürde-hâtır
 21bDahî ferzend-i pâkim ‘Abd-i Rezzâk
 Benim seccâdeme geçsün otursun
 Size ben eyledim anı halîfe
 Ahıbbâyâ bugûna kıldı himmet
 Pes andan sonra itdi intikâli
 Geçüb seccâdeye ol şâh oturdu
 İdüb bir türbe-i ‘âlî ‘imâret
 Ki bu hâl üzre geçdi nice müddet
 Anun da geldi ferzendi vücûde
 Kodu rüyâda ismin cedd-i pâki
 Didi Nasr olsun ana nâm-ı mes‘ûd
 Ebu Sâlih disinler ana niyyet
 Sorarsan târihini ve zamânı
 Ki beş yüz altmışında hicretin bil
 22aHalîfeydi o demde Âl-i ‘Abbâs
 ‘Îmâdü’ d-dîn-i Nasrî kâdı ‘asker
 Zamânında bulub kuvvet şerî‘at
 Ziyâret kâsd idüb ol şâh-ı ‘âlem
 O mü’minler beği Tâhir halîfe
 Gelüb erbâb-ı hâcet kapusuna
 Çün anun hâsıl oldu her murâdı
 Bugûna eyler iken ‘îş ü ‘işret
 Gelüb defn itdiler bâb-ı cüz’üne
 Halef oldu ana ferzend-i sâmi
 Emîrû’l-Mü’minîn ol Tâhir-i pâk
 İdüb manzûr-ı enzâr-ı ‘aliyye
 Olub hayrû’l-halef ol nesl-i Ahmed
 Halîfe kıldı anunla ‘alâka
 Ahıbbâ meclisinde va‘z iderdi
 22bOlub keşşâf-ı miftâh-ı me‘ânî
 Halîfe itdi Bağdâd içre kâdı
 Anun kârı idi takvâ vu ‘ibâdet
 Ana dirler idi dâim mürîdân

Derildi geldi hep ahyâr u ahrâr
 Ebubekr ol velîyy-i Rabb-ı Hallâk
 Mezarın yaptı anı itdi tezyîn
 O mahdûm-ı necîb ol necl-i ekber
 Müşerref eyledi ol hâss u ‘âmî
 Cenâb-ı Hazret’e gitmezden evvel
 Olun her biriniz evrâda meşgûl
 Kim oldur hâne-i Hak Beyt-i Ma‘mûr
 Kim olsun virdinüz tevhd ü ezkâr
 Bilün Hak Hazretin her yerde hâzır
 İdüb kâim-makâmım Rabb-i Hallâk
 Beni her kim ki ister anda bulsun
 Ki irşâd eylesün her bir za‘îfe
 Dahî kıldı nice hayr u nasîhat
 Gaza eylediler ferhunde-fâlî
 İrâdet isteyen ana getürdi
 Ahıbbâ ideler anı ziyâret
 Zuhûr itdi o şehden çok kerâmet
 Gülüb şâd u gâm oldu rübûde
 Buna virdüm didi tâc u sivâki
 Halef kılmişdır anı bana ma‘bûd
 ‘Îmâdü’ d-dîn lakabla bula şöhret
 İşit benden idem sana beyânı
 Dahî hem geçmiş idi didi dört yıl
 Cenâb-ı Tahirü’ d-dîn eşrefü’n-nâs
 İdüb kâdiyyü’l-kudât ol mâh-ı enver
 Şeref buldu anunla dîn ü devlet
 Gelürdi cum‘a günler ana her dem
 Ri‘âyet eyler idi ol şerîfe
 Çıkub dîvân iderdi tâpûsuna
 Bu devr-i bî- bekâdan aldı kâmı
 Çeküb câm-ı fenâyı kıldı rihlet
 Cevâhir mahzenin idüb defne
 Ebu Nasr Muhammed nâmı Nânî
 Bu mahdûmu görüb ol ehl-i idrâk
 Ana bezl itdi emvâl-ı seniyye
 Yüzünde berk urub nûr-i Muhammed
 Anı müftî idüb mülk-i ‘Irâk’a
 Ki ecdâdı tarîkine giderdi
 O şâha dirler idi şeyh-ı Nânî
 İdüb nefsinî ‘azl olmadı râzı
 Zehî kudret zehî ‘izzet se‘âdet
 Zuhûr itdi yine sultân-ı Geylân

Sonucu gör ana bu harc-ı gaddâr
 Anun murg-ı revânı kıldı pervâz
 Buluşdu ceddine cennât içinde
 Kalub hayru'l-halef bir tıfl-ı es'ad
 Hem anı mescid-i dâru's-selâma
 O hazret eyledi kesb-i fezâil
 Nazîri gelmedi 'ilm ü edebde
 Olub 'Abbâsiyân'ın müsteşârı
 Safâ ile geçerken böyle eyyâm
 'Acebdir hâl-ı 'âlem ey birâder
 Hafid iken gehî evc olur âdem
 23aGehî idbârı ki ikbâl ider ol
 Bu 'âlem şişe-i sâ'at gibidir
 Felek bâlâ olur gahî gehî zîr
 Resûl'un hicretinden altı yüz yıl
 Hurûc itdi o yıl Tâtâr-ı Cengîz
 Nice şâhı kılub mülkünden ihrâc
 Diyâr-ı Belh'i yıkdı itdi vîrân
 Gelüb Bağdâd'a itdi katl-i'âmı
 'Acâib fitne kıldı anda Tâtâr
 Giriftâr oldu hem anda halîfe
 Dahî Tâtâr-ı gaddar u sitemkâr
 Ki ceddî ol şehid-i Kerbelâ'nın
 Şehâdetde anun isrine gitdi
 Şehâdet bunlara mevrûs olubdur
 'Aceb Bağdâd içi fitneyle doldu
 Bular zâhirde oldu gerçi maktûl
 23bHilâfetden usandı Âl-i 'Abbâs
 'Acem iklimi içre evliyâ hep
 Şerîf'in oğlu Seyfüddîn-i Yahyâ
 Görür kimse anı kılmaz himâye
 Tavâbi' her ne ise alub anda
 Dimişler hâkim-i şehir Hamâ'ya
 Görün kim neyledi ol şahs-ı mehveş
 Varan kimse olur anun mürîdi
 Semend-i nefside olub süvâr ol
 Çeküb gürzün ana itdi havâle
 Hemân-dem bakdı ol Âl-i Muhammed
 Celâl idüb o şâha mîr-i mes'ûd
 O dem eli ayağı oldu meflûc
 Ayağına düşüb 'özü eyledi ol
 Görür kim cümle evrâk-ı eşcâr
 24aŞerîfe anda bey'at eyledi ol

Ne gûna itdi idbâr ol sitemkâr
 Ki açdı bâl u per mânend-i şehbâz
 Ulaşdı anlara ravzât içinde
 Anun ismi Zahîrû'd-dîn Ahmed
 Hatîb itdi halîfe ol makâma
 'Ulûm-i ma'rifetde oldu kâmil
 Bilindi hep 'Acem'de vü 'Arab'da
 Emîrû'l-Mü'minîn'in oldu yârı
 Yine irdi görün âhir ser-encâm
 Cinân iken cihân olur pür-âzer
 Gehî evci hafid eyler bu 'âlem
 Gehî redd ü gâh istikbâl ider ol
 Bekâsı yok ki sıbyân mel'abidir
 Gehî muhtâc olur âdem gehî sır
 Dahî seksan biri geçmiş idi bil
 Olub âlem içinde fitne-engîz
 Yabâna düşürdü ac muhtâc muhtâc
 Harâb oldu bütün İrân u Tûrân
 Perîşân itdi cümle hâs u 'âmı
 Şehîd itdi nice ebrâr u ahrâr
 Ki za'f irdi o dem dîn-i münîfe
 Zahîr Ahmed'i katl eyledi ey yâr
 Hüseyin bin 'Aliyyü'l-Murtezâ'nın
 Se'âdet buldu özge 'âlem itdi
 Se'âdet ceddî Haydar'dan kalubdur
 Kimi katl oldu kimisi tutuldu
 İçüb şehd-i şahâdet kıldı makbûl
 O makbûlân-ı 'indî'llahi ve'nnâs
 Dağıldı fırka fırka ehl-i mezheb
 Ana künyet olubdur Bû-Zekeriya
 İdüb hicret gelür şehir-i Hamâ'ya
 Tavattun eylediler ol mekânda
 Bir iki râfızî gelmiş buraya
 Ana irsâl ider bir iki çavuş
 Görünce kul olur ibn-i şehîdi
 İşine kullarının itdi 'âr ol
 Şerîfe eyledi vâfir itâle
 O Seyfüddîn-i Yahyâ İbn-i Ahmed
 O Yahyâ ol velîyy-i Rabb-i ma'bûd
 Hemâna oldu şekli şekl-i Ye'cûc
 Nice hemyân fülûru itdi mebzûl
 Fülûrî vü cevâhir oldu ahcâr
 Ayağın öpdü 'izzet eyledi ol

Huzûr-ı nakd-ı vakt ol şîr-i Yezdân
 Ki ya'ni Seyf-i dîn Yahyâ Mes'ûd
 Kerâmet keşf idüb mîr-i Hamâ'ya
 Elin felc eyleyüb evvel kurutdu
 Şifâ buldu yine desti emîrin
 Tedârik eyledi ol şâha mesken
 Müşîr ü müsteşâr itdi şerîfi
 Hamâ şehrine itdi şeyhi kâdi
 O nûr-i gülbin-i bâğ-ı siyâdet
 Cevâhir ma'deni ol şeyh-i kâmil
 O tıfla vaz' idüb bir ism-i ra'nâ
 Ahibbâ eylediler şeyhi tatyîb
 Ki herbir gün şerîfe hazret-i mîr
 Nice mâl u hedâyâ kıldı ithâf
 24bDidi ana eyâ mîr-i mükerrerem
 Nazar eyler görür bir nahl-ı hurma
 Murassa' nahl olub hurma bezenmiş
 Görüb bu hâli anda şâh-ı kişver
 Şerîfe cân u dilden bey'at eyler
 Safâ-yı dîn şerîf-i mîr-i es'ad
 Sefer esbâbını idüb tehiyye
 Bekâya eyledi ol intikâli
 Gömüb Ba'ûra'da ol dürr-i pâki
 Geçüb seccâdeye Seyyid Muhammed
 Zuhûr itdi o şehden çok kerâmât
 Yediyüzotuzunda öldü gitdi
 Geçüb oğlu 'Alaüddîn yerine
 Olub Şeyh-i Kebîr ile mülakkab
 O seyyidzâde ol mahdûm-ı tâhir
 25aGeçüb seccâdeye mahdûm-i kâmil
 Şuyû' itdi zamânında hilâfet
 Tarîk ashâbına şeyh oldu cümle
 Ki bildi yok karâra bunda imkân
 Getürdiler civâr-ı vâlideyne
 Oturdu sadra Şemsüddîn Muhammed
 Sonucu gitdi ol dâr-ı bekâya
 Geçüb seccâdesine sulb-i pâkî
 'Înâyet irdi ana Zü'l-Minen'den
 Ki nâmıdır Hadîce dürrütü't-tâc
 Kıran idüb iki mâh-ı münevver
 Doğub bir âfitâb-ı 'âlem-ârâ
 Kodu rü'yâda nâmın cediti Hayder
 Bu Ca'fer çünkü beş yaşına girdi

O ferzend-i necîb-i şâh-ı Geylân
 Olubdur dîn-i dünya anda mevcûd
 Dönüb kıldı yine anı himâyê
 Du'âsı berf-veş anı eritdi
 Eyâlet sahibi merd-i kebîrin
 Yapub bir hânkâh-ı beyt-i rûşen
 Alub kendüye yâr itdi şerîfi
 Ki andan Hâlık-ı 'âlem oldu râzı
 O nûr-i âfitâb-ı evc-i 'izzet
 Kalub bir dürr-i yektâ anda hâsıl
 Ki 'Abdullah Muhammed İbn-i Yahyâ
 Kılub mahdûma Şemsüddîn talkîb
 Cevâhir dercin açdı itdi tevkîr
 Dahî hemyân-ı vâfir itdi i'tâf
 Nazar kıl karşuna ey şâh-ı 'âlem
 Müretteb sîm ü zer olmuş serâpâ
 'Arûs-i nev gibi zîbâ dösenmiş
 İdüb izhâr-ı mevt nesl-i Hayder
 Kapusunda kul olub hizmet eyler
 Sürerlerken cihânda 'ömr-i sermed
 İrişdi Seyyid'e vakt-ı meniyye
 Makâm itdi huzûr-i lâ-yezâlî
 Makarr itdiler ana zîr-i hâki
 Nice yıl eyledi ol câyı mesned
 Müşâhed oldu nice hark-ı 'âdât
 Anası meşhedini menzil itdi
 Halef oldu babası menziline
 Kerâmet sahibi 'abd-i mukarreb
 Yediyüzdoksanüçde gitdi âhir
 Ki Bedrüddîn Hasan ol merd-i fâdıl
 Tarîk-i Kâdiriyye buldu şöhret
 Ahibbâ geydi andan tâc u şemle
 Makâmı oldu âhir rûh-i ruveyhân
 Yapuldu türbe ol şâh-ı güzîne
 Peder seccâdesine Şeyh-i Emced
 Mülâkî oldu cediti Murtezâ'ya
 Şihâbüddîn Ahmed Şeyh-i zâkî
 Ki duhter aldı nesl-i mü'temenden
 Anunla cem' olub o nûr-i vehhâc
 Vücûda geldi bir hürşîd-i enver
 Ziyâ bahş oldu âfâka serâpâ
 O mahdûmun Cemâlüddîn Ca'fer
 Şihâbüddîn anı ta'lîme virdi

O server eyledi kesb-i ma'ârif
 25b Bu esnâda Şihâbüddîn Ahmed
 O yıl hacc-ı şerîfe sa'y idüb ol
 Hep evlâd u 'ayâlin cümle aldı
 Meğer ol 'asr içinde Mısır'a sultân
 Zamân-ı devletiydi Kayıtbay'ın
 Didiler kim Hamâ'dan geldi bir er
 Şihâbüddîn'e şeh geldi buluşdu
 Şerîfi gördü bir sahib-i se'âdet
 Ana ta'yîn idüb nice vezâif
 Bağışladı ana mülk-i Sa'id'i
 Şerîfe bey'at itdi cümle 'urbân
 Dahî oğlu Cemâlüddîn Ca'fer
 Mükemmel eyleyüb cümle 'ulûmu
 Dahî fikh ile buldu iştihârı
 Bu esnâda Şihâbüddîn gitdi
 26a Anı defn itdiler hâk-ı Sa'id'e
 Pes andan sonra Ca'fer Mısır'a geldi
 Gelüb İskenderiyye ma'berine
 Girüb server gemiye Rûm'a geldi
 Ki şehzâdeydi anda Şâh Korkûd
 Büyük oğluydu Sultân Bâyezid'in
 Gelüb anda Cemâlüddîn Ca'fer
 Nüzûl itdiler anda bir saraya
 O sultân-ı civân-baht ol şehinşâh
 Şerîfi kapusuna kıldı da'vet
 Ana bey'at kılub itdi inâbet
 Hem itdi nefsine anı mu'allim
 Anı 'arz eyledi Şeh Bâyezid'e
 Kılub da'vet anı ol şâh-ı 'âdil
 26b Anı Şâh itmek ister kadı'asker
 Ki virir Filibe şehrini ze'âmet
 Ki Mağnisa'ya geldi sonra Korkûd
 O 'asr içre 'Acem'den geldi bir er
 Şerîfü'z-zât idi ol Âl-i Ahmed
 Semerkandî'ydi ol şeyh-i mükerrem
 Ol idi müntesib Âl-i 'Abâ'ya
 Cemâlüddîn ile cem' oldu bunlar
 Ki gördü Ca'fer'i bir bahr-i 'ummân
 Nikâh itdi şerîfe duhterini
 O bikre dirler idi şehr-bânû
 Olub hâmil bi-emr-i Hayy ü Kâdir
 Doğub bir âfitâb-ı âlem-ârâ

Olub akrân içinde merd-i 'ârif
 O seyyidzâde ol nesl-i Muhammed
 Ki cecdi ravzasına çün tutub yol
 Gidüb günlerde bir gün Mısır'a geldi
 Şeh-i 'âdil idi hem ehl-i iz'ân
 Atası anası yohsûl u bâyın
 Velâyet sahibi bir özge server
 Safâ geldin deyü hâtır soruşdu
 Ana cân u gönülden kıldı bey'at
 Kabul itmedi anı şeyh-i 'ârif
 Didi sensin bu mahlûkun sa'id'i
 Getürürlerdi ana nevr ü kurbân
 O mahdûm-i necîb ol nesl-i Hayder
 Ki Nahv u Sarf u Mantık hem Nücûmu
 Serâser bende itdi ol diyârı
 Ki mülk-i bî-bekâdan rihlet itdi
 Ulaşdı Hazret-i Rabb-ı Mecîd'e
 Bir iki yıl Mısır'da sâkin oldu
 Gider Rûm'a görür kim bir sefne
 Ki Antaliye şehrine irişdi
 Olub andan livâsı halkı hoşnûd
 Velâyet şâhı ol Hân Bâyezid'in
 Şerîf ibn-i şerîf ol şeyh-i ekber
 Makâm-ı dil-küşâ bir 'âlî câya
 Şerîfin geldüğinden oldu âgâh
 İdüb şehzâde ana nice 'izzet
 Bulub dünyâ vu 'ukbâda se'âdet
 'Ulûm-i dîn idüb anda ta'allüm
 Yazub bildirdi sultân-ı sa'ide
 Varub dergâh-ı şâha oldu vâsıl
 Kabul itmez Cemâlüddîn Ca'fer
 Ze'âmetle ider ana ri'âyet
 Getürdi şeyhi anda itdi maksûd
 Velâyet sâhibi bir özge server
 Ana dirler idi Seyyid Muhammed
 Ki hicret eyleyüb gelmişdi oldem
 Hüseyin bin 'Aliyyü'l-Murtezâ'ya
 Mukârin oldular ol iki ahter
 Ana bir bî-bahâ dürr itdi ihsân
 Dürr-i nâ-süfte bir sa'd-ahterini
 İdüb kırbân anunla ol kamer-rû
 Ki geldi müddet-i haml oldu âhir
 Mesih-âsâ cihânı kıldı ihyâ

Atası anası buldu murâdın
Kim oldur nakd u vakt-i şâh-ı Geylân
27aHem oldur bâ'is-i nazm-ı makâle
Benim pîrim o Muhyiddîn-i Kâdir
Emîrim seyyidim Âl-i Resûl'üm
Odur hem sâye-i nûr-i İlâhi
Nefes kıldı bana âhir deminde
Elin öpdüm yüzüm pâyine sürdüm
Bana âhir nefesde himmet itdi
İlâhî ol 'azîzin 'izzetine
Dem-i âhirde tevfkînin refik it

Bize firdevs-i a'lâda visâlin

Ola meşhûdumuz anda cemâlin

Esüb bir şeb nesîm-i rûh-perver
Ki şöyle 'âciz idik berf-i yahden
Muhassal 'asker-i şâh-ı zemistân
Kamû yağmâ idüb evrâk-ı bâğı
27bŞitâdan havf idüb cümle halâyık
Bi-emr-i Hak nesîm-i peyk-i eshâr
Sipihri kapladı ebr-i se'âdet
Nebât emvâtını Hak kıldı ihyâ
Yeşil hayme kurub gülzâr-ı eşcâr
Kuruldu kûşe kûşe çetr-i şâhî
Düzüldi âl bayrak bûstâna
Kılıçlar çekdiler her berk-i sûsen
Benefşe geydi başa şeb-külâhın
Geyüb başına miğfer şâh-ı hâver
Çekildi kûşe kûşe 'asker idi Yürüdü şâh-ı hâver dahî der-peyî
Serâser kûh-i sahrâ doldu 'asker
Füyûzât-ı İlâhî oldu zâhir
Perîşân itdi berfî indi bârân
Bürûdet gitdi 'âlem oldu ma'mûr
28aDidi Hak dâye-i ebr-i bahâre
Bezendi yeryüzü döndü cinâne
Açıldı lâle-i nu'mân u sünbül
Donandı ergûvân u nahl-ı leylâk
Kimi başına 'anber-bû takındı
Akub bir bir firâvân oldu sular
Ötüb her kûşeden murğ-ı hoş-elhân
Dıraht üzre kılurdu nâle şehrûr
Çıkub kasr üzre bebğâ-i hoş-âvâz
Olurken seyr-i gülzâr ile hoş-dem
Bu gûna fikr idüb kevnin şitâbın

Ana vaz' eylediler cecdi adın
Güzîn-i nesl-i Hayder şîr-i Yezdân
Olan yâdı bu denlü kîl ü kâle
Kim ola himmeti her yerde hâzır
Atadan anadan nesl-i Betûl'üm
Siyâdet mülkünü hem pâdişâhı
Huzûr-i Hakk'a vuslat 'âleminde
Murâdım her ne ise ana irdim
Elüm alub eline 'izzet itdi
Hem ol Âl-i Resûl'ün hürmetine
Bizi sen bahr-i ihsâna garfîk it

Kılub bâğ-ı cihânı huşk iken ter
Bürûdetden kesâfetden vesahden
Cihân bâğın soyub itmişdi 'ürân
Sanasın her yeri Tâtâr-ı yâğî
Giyüb kat kat zırıklar çün şakâyık
Vizân olub donandı nahl-i eşcâr
Ki yağdı 'âleme nisân-ı rahmet
Çıkub ahvâl-i haşri itdi inhâ
Çıkub taht-ı zemîne şâh-ı ezhâr
Çeküb zerrîn 'alemler her sipâhi
Dikildi tûğ-ı şâhî gülistâna
Siperler tutdular evrâk-ı gülşen
Atub jaleden seng-i felâhın
Çeküb şâh-ı zemistân üzre 'asker
Çıkub ceş-i şitâ durdu berâber
Zemistân şâhı mahzûl oldu âhir
O dem ceş-i şitâya irdi hizlân
Olub halk-ı cihân şâdân u mesrûr
Ki döndü mehd-i arzı lâle-zâre
Muhassal geldi revnâk bu cihâne
Şakâyık misk-i Rûmî vü karanfil
Olub cümle müzeyyen turra-ı hâk
Kimi verd ü kimi nergiz sokundu
Yüzün ser ü ayağına serdi cûlar
İderdi nağme bir bir 'inde'l-beyân
Ki san Tevrat okur Mûsâ 'ale't-Tûr
Ki oldu gûn a gûn nağme-perdâz
Beni dem-beste kıldı hâl-i 'âlem
Teemmül eyler iken inkılâbın

Hemân-dem mülhem-i gayb itdi ilhâm
 Kişi irmez bu dehr içre murâda
 Ne hâsıl sana geldin gülistândan
 Müfid olmaz sana feryâd-ı bülbül
 28bFerâğ it cân ile geç bu hevesden
 Olur ezhâr u gül birgün perîşân
 İrem dersen bu kevn içre murâde
 Ki tahsîl eyle sen ‘ilm-i ledünni
 Ki bir gül medhin eyle solmaya hiç
 Fesâhat dürrüne viren nizâmı
 Siyâdet gülşenin güllerin ög
 ‘Azîz’in medhini eyle idersen
 Hudâyâ ol ‘Azîz’in ‘izzetiy’çün

Beni gûyâ-yı ‘ilm ü hikmet eyle

Mücellâ kıl dilim pür-safvet eyle

Elâ ey sâlikân-ı râh-ı ‘irfân
 Rivâyet böyledir edvâr içinde
 Dahî hem nâzım-ı Kenzü’l-Ma‘ârif
 Buyurmuş kim Cemâlüddîn Ca‘fer
 29aŞitmişdir meğer ol kân-ı ‘irfân
 Düşüb ol şeyhe sevdâ-yı seyâhat
 Ki Mağnisa’ya cem‘ olub ahibbâ
 Hudâ sen şâhı bizden kılmasın dūr
 Sülûk ehli biraz merd-i fakîriz
 Buyurdu ol Cemâlüddîn-i dâna
 Ki Konya şehri kandaysa bulavuz
 Göçüb birgün oradan şeyh-i kâmil
 Ziyâret eylediler şeyhi a‘yân
 Dokuzyüzonuydu hicretin dir
 Ki geldi Konya’da itdi tavattun
 Meğer kim zevcesi olmuşdu hâmil
 Vücûda geldi bir dürr-i siyâdet
 Görür rû’yâda ol şeb şeyh-i ekber
 Gelüb bir pîr-i dâna oldu zâhir
 29bMeğer mevsûm iden ol fahr-ı âli
 Ana şeyhü’l-kebîr ol sadr-ı İslâm
 Gelüb Ca‘fer mübârek ravzasına
 Buluşdu ‘âlem-i bâtımda ol şâh
 Pes oldu ol ‘azîzin türbedârı
 Girüb beş yaşına çün ‘Abdülkâdir
 Zuhûr itdi ol şehden hark-ı ‘âdet
 Anı ta‘lîme virdi şeyh Ca‘fer
 İdüb ahhâbla her gice tevhîd

Didi almak dilersen dünyadan kâm
 Meğer vâsıl ola mülk-i bekâda
 Cihân bâğında fânî bûstândan
 Solar kalmaz yalvarsan bûy-ı sünbül
 Uçar birgün sakın bülbül kafesden
 Gider gül bülbül olur zâr u nâlân
 Yürü var sâlik ol râh-ı sidâde
 Geçürme yok yire gel sâl ü sinni
 Veya bir bülbül adın ölmeye hiç
 Dimiş kim ölmez oğuldur kelâmı
 Resûl’ün ravzası bülbüllerin ög
 Tarîk-i müstakîme git gidersen
 Habîbin Mustafâ’nın hürmetiy’çün

Ve yâ ey ‘âşıkân-ı rû-yı canân

Dimişler Mecma‘u’l-Âsâr içinde

Yazubdur bu sözü ol merd-i ‘ârif

Teehhül eyleyüb ol şeyh-i ekber

Ki burc-ı evliyâdır taht-ı Yûnân

Alub ehl ü ‘ayâlm itdi hicret

Şerîfe didiler ey merd-i dâna

Bizi bunda bırakma zâr mehcûr

Ledünnî ‘ilmine tâlib hakîriz

Bize emr eylemişdir Hak Ta‘âla

O şehre içre biraz sâkin olavuz

Ki Konya şehri içre oldu nâzil

Bulara îzzet itdi şâh-ı Geylân

Rebî‘ü’l-evvel olmuş idi âhir

Kılub ol şehre dilkeşde temekkün

Ki geldi müddet-i haml oldu kâmil

Çerâğı efrûz-ı bezm-i ‘ilm ü hikmet

Kerem ıssı Cemâlüddîn Ca‘fer

Didi nâm âna Muhyiddîn-i Kâdir

Ki Sadruddîn idi ol Bu’l-me‘âli

Ki kıldı ‘âlem-i ma‘nâda ikrâm

Mülâkî oldu ol şeyh-i güzîne

Kıran itdi felekde mihr ile mâh

Anun’çün bekledi işbu diyârı

Şeref nûrı olub rûyunda zâhir

Sebâvet ‘âleminde çok kerâmet

Kılub Kur’ân’ı bir ay içre ezber

Dahî hem subh olunca zikr ü temcîd

Zamân-ı sehl içinde şeyh-i 'ârif
 Cevâhir silkine viren nizâmı
 Tecellî nûru anı ahz iderdi
 Gehî şükr ü gehî sahva varırdı
 Kılurdu geh cemâl u geh celâli
 Görüb bu hâleti oğlunda Ca'fer
 30aDüşüb yola gelür günlerde birgün
 Ahâlisi çıkub ikbâl iderler
 Buları kondurub bir hânkâha
 Kılurlar Seyyid'e bunlar ri'âyet
 Gelürdi meclisine turma ihvân
 Kılub bunlarla dâim zikr ü sohbet
 İrişdi Ca'fer'e vakt-i meniyyet
 Derûn-ı Kal'a'da Yer Kapusu'nda
 Şerîf'i ol yere defn eylediler
 Pes andan sonra Muhyiddîn Kâdir
 Çihl rûz ânda ol sâhib-se'âdet
 O hazret oldu çok esrâra vâsıl

Cevâhir-bahş-ı esdâf-ı me'ânî

Mesîh-enfâs olan ol rûh-i sâni

Benim pîrim benim cismimde cânım
 30bKapûsı kible-i ehl-i irâdet
 Eşiği secdegâh-ı ehl-i tevhîd
 Babası ol zamân ki rihlet itdi
 O server düşdü gurbet 'âlemine
 İşitmişdi meğer ol 'asr içinde
 Cenâb-ı Gülşenî ol kutb-ı Ekrem
 Bulub kutbiyetiyle iştiârı
 Sorarsan ismi Gülşenî'dir
 İşit kim n'eyledi ol fahr-i 'âli
 O server pâ-bürehne düşdü râha
 Buluşdu geldi şeyh Gülşenî'ye
 Buyurmuşdu meğer kim bundan akdem
 Bu üsbu' içre dir ol kân-ı gevher
 Ahıbbâ gözler idi râhı her gâh
 Şerîf oldukda ol gün Mısır'a dâhil
 31a'Azîzi Mısır içinde eylen ikbâl
 Ana karşı çıkub cümle ahıbbâ
 Şerîfi gördü bir meczûb-i sâlik
 Metâ'in müşterî olmağa kâdir
 Emîri gördü ol ihsâna lâyük
 Ki 'Abdülkâdir ol deryâ-yı efdâl

Olub dürr-i murâda anda vâsıl

Okuyub kesb ider 'ilm ü ma'ârif
 Dimiş vasf eyleyüb Şeyh Hümâmî
 Nice gün bilmeyüb kendün giderdi
 Sıfâtı nûrunu Hakk'ın görürdü
 Gezerdi durma sahrâ vu cibâli
 Zarûrî Konya'dan ol hicret eyler
 Kim eyler Bursa şehrine tavattun
 Şerîfe cümle istikbâl iderler
 Kamû ikbâl idüb ol kible-gâha
 Ahıbbâ cem' olub eyler ziyâfet
 Ol arada olan cümle mürîdân
 Bu gûna eyler iken 'işr ü 'işret
 Bu esnâda bekâya kıldı rihlet
 'Acem yapduğu ol mekteb içinde
 Ki türbe vaz' idüb anı kodular
 Babası meşhedine oldu hâzır
 Mezârında 'azîzin kıldı halvet
 Nice 'ilm-i ledünnî kıldı hâsıl

Emîrim şeyhim ol kutb-ı cihânım
 Tapûsu maksad-ı aksâ-igâyet
 Cenâbı bûse-câyı kavm-ı tefrîd
 Fenâ cânın içüb mest oldu gitti
 O dem gitdi seyâhat 'âlemine
 'Azîz evliyâyı Mısır içinde
 Ki ya'ni ol semiyy-i İbn-i Edhem
 Anun tutmuşdu nâmı her diyârı
 Bu kevnin gün gibi ol Rûşen'idir
 Geyüb arkasına bir köhne şâlî
 Yüzün sürdü gelüb ol hânkâha
 O nakd u vakt-i kutb-i Rûşenî'ye
 Ahıbbâsına ol şeyh-i mükerrem
 Gelür dergâhıma bir özge server
 Kaçan doğa deyü maşrıktan ol mâh
 Dimiş ahbâbına ol şeyh-i kâmil
 İdin ihvân ana tevkîr ü iclâl
 Kılub ta'zîm o şâha şeyh ü dâna
 Anı bildi ki bahr-i 'ilme mâlik
 O hoca ana sarf itdi cevâhir
 Nisâr itdi ana dürr-i hakâyık
 Olub bu tekye-gâh içre nice sâl

İdüb maksûdunu ol derde hâsıl

- Gel ey sarrâf-ı nakd-ı 'ilm ü 'irfân
 İşit benden ki ol âl-i Muhammed
 Odur nev-bâve-i bâğ-ı siyâdet
 O miftâh-ı dürr-i kenz-i velâyet
 Buyurdu bir gice ol mâh-ı peyker
 Anı gördüm ki zâhir oldu bir pîr
 O zencîri alub ol kân-ı 'irfân
- 31b Beni cezb eyleyüb ol gitdi Şâm'a
 Didi budur sana Hak'dan irâde
 Çün oldu bu işâret ben za'îfe
 Anı gördüm ki ol bahr-ı kerâmet
 Birazdan hücreme geldi oturdu
 Didi ey seyyid-i evlâd-ı Tâhâ
 Sana farz oldu bundan hicret itmek
 Ümeyye Câmi'inde kıl ikâmet
 İcâzet aldım andan yola çıkdım
 'Azîz'in himmetiyle Şam'a geldim
 Anı gördüm ki bir meczûb-ı sâlik
 Benimle âşinâlık itdi ol er
 Anı gördüm vücûdum lerze tutdu
 Girüb Âl-i Ümeyye Câmi'ine
 Heman-dem nûra gark oldu vücûdum
- 32a O sâ'at bahr-ı istiğrâka daldım
 Anı gördüm ki ol yâr u refikim
 Benim pîrim 'azîzim kâm-yâbım
 Bahrde yerde vü heryerde hâzır
 Ayağı tozu iksîr-i se'âdet
 Nebiyy-i Hak ki ya'ni Hızr-ı Zinde
 Oturmuş Mescid-i Aksâ'ya karşı
 Görüb anı yüzüm pâyına sürdüm
 Anı gördüm ki ol kân-ı risâlet
 Yanında cümle ashâb-ı kirâmı
 Gelüben Sahretü'l-lah'a oturdu
 Elim aldı benim Hızr Peyâmber
 Getürdi meclisine Mustafâ'nın
 Bize bir kimse gördüm karşı geldi
 Selâm virdi ana Hızr Peyâmber
- 32b 'Aliyyü'l-Murtezâ Ya'sûb-i kerrâr
 Ki ya'ni Bû-Türab ol Şîr-i Yezdân
 Bize rehber olub ol Şâh-ı Hayber
 Didi ey Fahr-ı Âlem Şâh-ı Kevneyn
 Bu ferzendim benim ey Şâh-ı Devrân
- Veyâ 'arrâf-ı dürr ü gevher-i kân
 Berûmend ü nihâl-ı bâğ-ı Ahmed
 Odur bâkûre-i gülzâr-ı cennet
 O miftâh-ı dürr-i bahr-ı kerâmet
 Göründü bana bir hurşîd-i enver
 Tutar destinde bir altun zencîr
 Geçürdi boynuma çün şîr-i garrân
 O şehir-i dil-keş ü cennet-meşâma
 Bu şehir içre irer isen murâde
 Murâd itdim gidem Şâm-ı şerîfe
 Cenâb-ı Gülşenî ol kân-ı hikmet
 Du'â kıldı bana destin götürdü
 Sözüm cân u gönülden eyle isgâ
 Bugünden sonra Şam'a rihlet itmek
 Sana şimden girü bizden icâzet
 O zencîr-i sülûkü başa takdım
 Gezerken bir tarîk-i 'âme geldim
 Kerem ıssı ledün 'ilmine mâlik
 Didi ehlen ve sehlen merhabâlar
 Bi-küllî varlığım mahv oldu gitdi
 Buluşduk anda bir sultân-ı dîne
 Gidüb 'aklım yeğledim ben sücûdum
 Unudub kendimi Kuds içre buldum
 Enîsim hâdi-yi sûy-ı tarîkim
 Efendim hazret-i 'izzet-meâbım
 Hudâ'nın levh-i mahfûzunda nâzır
 Cinân-ı hâkî kühl-i çeşm-i 'izzet
 Kılan ben hâki boynu bağlı bende
 Mülâzım kubbe-i Hadrâ'ya karşı
 Edeb-birle ana karşı oturdum
 Şefî'ü'l-Müznibîn ol fahr-i ümmet
 İhâta eyleyüb Fahru'l-Enâm'ı
 Nikâbın ref' idüb yüzün götürdü
 Bana ol hazret oldu yine rehber
 Huzûruna Resûl-i bâ-safânın
 Yapuşdı Hızr'ın ol şeh destin aldı
 Didi ey Şîr-i Yezdân merhabâlar
 Emîrû'l-nahl-i Hayder gayr-ı ferrâr
 Betûl'ün zevc-i pâki Şâh-ı Merdân
 Resûl'ün meclisine geldi Hayder
 Yoluna ser fedâ ey nûr-i 'ayneyn
 İçübdür Hızr elinden âb-ı hayvân

Kabul it çâkerindir pâdişâhım
 Buyurdu Muhît-i Yâsîn ü Tâhâ
 Nazar kıldı Emîrû'l-Mü'minîn'e
 Buyurdu gâyet-i kusvâ-i tâlib
 İrişmekdir makâm-ı Rûh-i Kuds'e
 Götürdük dâhil itdik şehir-i 'ilme
 Şunun kim katresi 'ummâna irse
 Benim esrârımı ol muhtevîdir
 Benim sırrımdurur bu fahrû'l-evlâd
 Ana şimden girü ey Şîr-i Yezdân
 33aVelîler burcudur bil Konya şehri
 O hıtta maskat-ı re'sidir ânun
 Ki ya'ni Hazret-i Munlâ-yı Rûmî
 Odur miftâh-ı kenz-i bâb-ı hikmet
 Cenâbı secde-gâh-ı Mevlevî'dir
 Dahî Sadr-ı Kebîr ol Bü'l-Me'âlî
 Kibâr-ı evliyâ vü asfîyâ hep
 Atalar işbu sırrı eyleyüb fâş
 Varub bir kûşede geçsün otursun
 Getürsün ümmetim ana irâdet
 Anı gördüm ki bir nûr-i İlâhi
 Gelüb bûs itdi destin Murtezâ'nın
 Didi ey mehbit-i âyât-ı Kur'ân
 Hırâmân içre ey sâhib-se'âdet
 Bu olsun ol diyârın dide-bânı
 33bSeferde vü huzûrda yârim olsun
 Meğer kim şeyh 'Alâuddîn idi ol
 Dönüb bana didi ey kân-ı gevher
 Elin öpdüm Resûl-i bâ-safânın
 Heman-dem mürde iken oldum ihyâ
 Ledünnî 'ilmin itdi bana ta'lim
 O 'ilmi kim yazılmamış kitâba
 Bana bir an içinde itdi ihdâ
 Bu 'abd-i bî- riyâyâ cümle ashâb
 Bulardan bir bir itdim istifâde
 Uyandım gitdi sekrim sahve irdim
 Makâm-ı enbiyâ vu evliyâyı
 Buların her birinden feyzim aldım
 Kılub ecdâdımı anda ziyâret
 Zevî'l-kurbâ celfli vü hakîri
 34aÇıkub andan yola oldem revâne
 Vatanda eyledim yine ikâmet
 Oturdum hânkâh-ı Sadrüddîn'e

Benim yerde penâhım gökde mâhım
 O sadr-ı bedr-i 'âlem Şâh-ı İsrâ
 Hitâb itdi İmâmu'l-Muttakîn'e
 Sülûk ehline aksâ-yi metâlib
 Yetişmekdir o kimse şehir-i Kuds'e
 Gark itdik hem anı nehr-i 'ilme
 Beni sırren ve cismen bunda görse
 'Ulûmum müştemeldir muntavîdir
 Bugünden sonra oldur hayr-ı ahfâd
 Makarr olmak gerekdir taht-ı Yünân
 Erenler eyler ol şehir ile fahri
 Makâmıdır reis-i evliyânun
 Müşerref eylemiş ol merzübûmi
 Odur misbâh-ı nûr-ı subh-ı vuslat
 Kerâmet ıssı sâhib-i Mesnevî'dir
 O nakd-ı şeyh-i ekber kutb-ı 'âlî
 Yetürler kûşe kûşe ehl-i mezheb
 Ağurdur kopduğu yerde dimiş taş
 Tarîkat perdesin açsun götürsün
 Ne yerde eylese ol şeyh ikâmet
 Siyâdet göklerinin mihr ü mâhi
 Salât itdi önünde Mustafâ'nın
 Şefâ'at ma'deni vü kân-ı 'irfân
 Bu 'Abdülkâdir'e lutf it hilâfet
 Olursa emrinüz ey rûh-i sâni
 Refik ü mûnisim gam-hârım olsun
 Semerkandî'ydi bana gösteren yol
 Resûl'ün öp elin ey nesl-i Hayder
 Cihân fahri Muhammed Mustafâ'nın
 Bana lutf eyledi ol Şâh-ı İsrâ
 Nice esrâr-ı mahfî kıldı tefhîm
 Dahî sığmamış bin fasl-ı bâba
 Hakâyık dürlerini kıldı i'tâ
 Vedâ'a geldiler evtâd u aktâb
 Ki buldum kendümi fevka'l-'alâda
 Yine ben kendümi Şâm içre gördüm
 Ziyâret eyledim hep asfîyâyı
 Çıkub yola Hamâ şehrine geldim
 İdüb ol yerde birkaç gün ikâmet
 Ziyâfet eylediler ben fakîri
 Yetişdim Konya'da ol mekâne
 Bir iki yıl kılub anda 'ibâdet
 Kılub hizmet mübârek türbesinde

Şeb-i ihyâ gelürdi eşrâf-i nâs
 Gelürdi cem‘ olub yer yer ahibbâ
 Sülûk ehli duruldu hep katıma
 Katıçok kimse kıldım anda irşâd
 Tarîk-i Kâdiriyye buldu şöhret
 Bu dünya-yı denîye virmeyüb dil
 Cihânda işler itdim hark-ı ‘âde
 Vücûdum mahv idüb ‘aşk-ı İlâhî
 İhâta eyleyüb cismim tecellî
 Olurdu geh cemâl-i nûrî zâhir
 Gehî ihrâk idüb rûy-ı celâli
 Bu hâl üzre karâr kıldım nice sâl

34b

Ezelden böyledir ahvâl-ı ebrâr
 Sakın itme erenler hâlin inkâr

İşit benden eyâ merd-i sühan-ver
 Sühan deryâsı yine geldi cûşa
 Buyurdu bana bir şeb Hazret-i Mîr
 Gice üç kimse geldi halvetime
 Didiler bana bunlar küştî-gîriz
 El üstünde dimişler vardur el
 İkişile güreşdim pençe tutdum
 Güreşde biri bana gâlib oldu
 O sultâna didim ey şâh-ı ebrâr
 Efendi kuvvetiye olur ancak
 Beni yeter didikce sıkdı muhkem
 Sıkıldım şöyle cânım çıkdı sandım
 Didim rıfk ile tut ey yâr-ı cânım
 35aCihânda ancak olur zor u bâzû
 Bana bildir nedir ism-i şerîfin
 Didi ben Seyyid Harûn-i Velî’yim
 Sorar asl u neslim ye’bne Hâşim
 ‘Acem’den geldim ey ferzend-i Geylân
 Komadım anda kâfir-i ‘anîdi
 Ki gördüm anda bir câ-yı münevver
 Virüldi cânib-i Hak’dan icâzet
 Ki yapdum anda bir sûr-ı mu‘azzam
 Hisârına anun vaz‘ itdim üç bâb
 Bulunmaz misli gezsens cümle dehri
 Benim şehrimde gel eyle tavattun
 Tarîk-i Hakk’a koman eyle irşâd
 Tevâlüd eyle kıl dâhi tenâsül
 Nikâh eyle Hüseyin’in ânesine

35bKim oldur ‘Âîşe bânû-yı ekrem

Kılurdı zikr ü tevhîd a‘râf-ı nâs
 İderlerdi bizimle anda ihyâ
 Ki bey‘at eylediler hazretime
 Nice bin dürr-i nazmı itdim inşâd
 Hudâ’nın fazlına bin hamd u minnet
 Nitâkım çözmedim belden otuz yıl
 ‘İbâdet eyledim Rabbu’l-‘İbâd’e
 Hem itdim tezkiye nefsim kemâ-hî
 Giderdi benliğim benden bi-küllî
 Hudâ’nın gayrını selb idüb âhir
 Gehî işrâk idüb nûr-ı cemâli
 Bana keşf oldu küll-i hâl u ahvâl

Hakîkat kulzumı içre şinâver
 Gel imdi sen dahî ey dil hurûşa
 Ki Seyyid Kâdirî ol mâh-ı tenvîr
 Selâm virüb oturdular katuma
 Cihânda pehlevân-ı bî-nazîriz
 Dutuşalım seninle didiler gel
 Bulara gâlib oldum dikkat itdim
 Beni sıkdı vü muhkem câzib oldu
 Bu ‘âlem der nice el üzre el var
 Cihânın pehlevânısın muhakkak
 Gözüme teng ü tîre oldu ‘âlem
 Ölmeden tatlı cânımdan usandım
 Kim el arkası yerde pehlevânım
 Ki duymaz zoru ki a‘zâ vu pehlû
 Nedir kadri yanında ben za‘îfin
 Şerîfim seyyidim nesl-i ‘Alî’yim
 Benim ceddimdürür Mûsâ bin Kâzım
 O şehrin kâfirin itdim müselmân
 Harâb itdim o şöhrever-i Girîd’i
 Binâ-yı şehre lâyıık tatlı asfer
 Yapub bir şehir-i ‘âlî kıl ‘imâret
 Makâm-ı dil-küşâ bir şehir-i hürrem
 Birer mescitle yapdım anda mihrâb
 Kodum nâmını anun Seydişehri
 Müşerref eyle anı kıl temekkün
 Tarîkat mesleğin kıl anda icâd
 Sakın ihmâl idüb kılma tekâsül
 Dühûl eyle şerî‘at hânesine
 Kim oldur ümm-i sâdât-ı mükerrerem

O server bana böyle himmet itdi
 O şâhın da‘vetiyle anda geldim
 O şehrin halkı bana her ne kim var
 O yerde var idi bir şeyh-i kâmil
 Makâle nazımının cedd-i pâki
 Riyâzetde imâm-ı Fahr-iRâzî
 O şehre içre mükerrem şeyh idi ol
 Ki nush u pend iderdi ‘ilm-i dînde
 İderdi câmi‘ içre ders-i ‘âmı
 Dirâsetde ‘ulûm-i dînde üstâd
 Ki ya‘ni şeyh Hasan ol nûr-i vehhâc
 Dahî var idi bir ehl-i tefsîr
 Ziyâde fâzıl idi bahtı yüce
 Dahî ‘Abdülhalîm ol şeyh-i dâna
 36aVelîyy-i mutlak ol kân-ı kerâmet
 Dahî ‘Abdî Halîfe Şâhdîzâde
 O Şeyh ‘Abdülhalîm’e oldu dâmâd
 Semerkandî tarîki içre ol er
 Biri dahî Hüsâmüddîn Efendi
 ‘Azîz-i evliyânın türbedârı
 Biri dahî Kerimüddîn-i Sâdik
 Birisi de Sinânüddîn-i ‘âlim
 Biri dahî buların Şeyh-i Hurrem
 Kıraat ‘ilmi içre hıfz-ı sâni
 Secâvend-i mücevvid ehl-i tertîl
 Makâle nâzımının vâlididir
 Sahîhu’l-vech olan ol pîr-i dâna
 Bu şehre hicret-i Fahr-i Cihân’ın
 Müşerref eyledi işbu diyârı
 36bKılıb ol hazrete i‘zâz ü ikrâm
 Elin bûs eyleyenler erdi kadre
 Velînin türbesin itdi ziyâret
 O yerde ‘âlim ü fâzıl ne kim var
 Ziyâret eylediler ol emîri
 Şerîfi bunlar itdiler ziyâret
 O yerde var idi bir hoş mesîre
 Havası mu‘tedil cân-bahş u ra‘nâ
 Pınarbaşı’dır adı cennet-âsâ
 Fezâsı bâğ-ı rıdvâna mu‘âdil
 Kenârı cennet-i a‘lâya benzer
 Hıyâzı sanasın kim havz-ı kevser
 Bahar esnâsı idi gül zamânı
 Bezenmişdi gül ü nesrin ü lâle

Erenler meclisine da‘vet itdi
 O burc-ı evliyâda sâkin oldum
 Mahabbet kıldılar ebrâr u ahrâr
 Fazîlet sahibi üstâd-ı fâzıl
 Mesîh-i enfâs olan ol şeyh-i zâki
 Olub fennî anun Tefsîr-i Kâzî
 Olurdu anda ders-i ‘ilme meşğûl
 Hatîb idi ‘azîzin câmi‘inde
 Okurlardı telâmîz ü kirâmı
 Riyâzetde ‘ilimde zeyn-i ‘ubbâd
 Du‘âsına bu ‘âlem cümle muhtâc
 İderdi nâsa anda va‘z u tezkîr
 O şeyhe dirler idi Ebrî Hoca
 Reîs-i zâhidân merd-i ma‘nâ
 Virülmüşdi ana emr-i hilâfet
 Telemmüz eyleyen irer murâde
 Hilâfet şem‘in itdi anda îkâd
 Mu‘azzam şeyh idi ol kân-ı gevher
 ‘Ulûm erbâbının pîr-i hocendi
 Fakâhet şehrinin ‘âlî-tebârı
 Ki ‘ilm-i mesnevîde merd-i fâyık
 Bu şehre içre odur şeyh-i mu‘allim
 Hatîb u vâ‘iz ol zât-ı mükerrem
 ‘Ulûm-ı seb‘ada bahr-i me‘ânî
 Müdakkik vâkıf-ı esrâr-ı te‘vîl
 O şehrin ‘âbididir zâhididir
 O Seyyid Kâdirî ol kutb-ı a‘lâ
 Dokuzyüzellisinde gelmiş anın
 Ana karşı çıkub şehrin kibârı
 Bu şehre içre dilkeş içre hâs eger ‘âm
 Du‘âsını alanlar geçdi sadre
 Ana keşf oldu anda nîce hâlet
 Ki zikri sebk iden ahrâr u ebrâr
 Ol aranın vâzi‘i ve kebîri
 İdüb bir gülistâna anı da‘vet
 Makâm-ı dil-keşi ‘âl-i hatîre
 Dırahtı müntehâ âbî musaffâ
 Mesîr-i cân-fezâ firdevs-i a‘lâ
 Safâsı rûh-ı reyhâna mûmâsil
 ÇenârıSidre-i Tûba’ya benzer
 Riyâzı ravzâ-ı firdevse hem-ser
 İderdi her taraf bülbül figâmı
 Düşüb jâle gül-i rengîni âle

Gülistân sahnı dönmüşdü cinâne
 37aGül-i hoş-bûy-ı gül-zâr-ı risâlet
 Temâşâ idüb ol câ-yı latîfi
 Cevâhir dercin açdı anda fi'l-hâl
 Çıkub çarha sadâ-yı zıkr-i tevhîd
 Bulara vuslat-ı Hak gâlib oldu
 Şerîf'e hep getürdiler irâdet
 Evreng kaydına düşdüler anı
 Bu yerde seyyibe bıkır ü ne kim var
 Birine itmedi şeyh iltifâtı
 Didi ol şâh-ı dînin meclisinde
 Pes anın 'Âîşe'dir nâm-ı nâmı
 Şehirde kim var ise 'Âîşe nâm
 Meğer kim ol hatîb-i evliyânın
 Tebârında idi anun o duhter
 Anun nâmın işitdi şeyh-i dâna
 37bRivâyet itdiler kim bundan akdem
 Ki hutbe eyleyüb kılmışdı nâmzed
 Ana sarf eylemişdi çok cevâhir
 Didiler olmasaydı buna hutbe
 Bu esnâda Müderris gördü nâgâh
 Dimişler ana ey ferhunde-ahter
 Virilmişdir bu duhter Kâdirî'ye
 Bunu gûş eyleyüb ol ehl-i dâniş
 Varub düşdü ayağına emîrin
 Didi ol mîre ey sâhib-se'âdet
 Ana sarf itdiğim cümle cihâzı
 Sizin olsun didi ey Şâh-ı Geylân
 Hemân cem' oldular şehrin kibârı
 Buyurmuş râvi-yi nazm-ı makâle
 İdüb gerdek anı ber vech-i mesnûn
 38aKıran itdi iki ferhunde kevkeb
 Sandı kim oldu nisân ile memlû
 Doğub burc-ı şerefden iki ahter
 Hasan sinde buların mihteridir
 Fünûn u şi'ri çok idüb tefahhus
 Biri Seyyid Muhammed nâm-ı nâmı
 Mülâkâta anunla teşnedir dil
 Hüseyin ammâ siyâdet ma'denidir
 'Azîz-i evliyânın manzarıdır
 Makâle dürrüne viren nizâmı
 Mu'allimdir 'ulûm-ı Mesnevî'de
 Mukîm-i dûdmân-ı evliyâdır

Dönüb 'âlem behişt-i câvidâne
 Ki Seyyid Kâdirî ol kân-ı hikmet
 Heman-dem tutdu cezbe ol şerîfi
 İdüb ehline dürr-i me'ânî îsâl
 Safâ-yı hûy u hây-ı savt-ı temcîd
 Buları şeyh Hakk'a câzib oldu
 Kılub cân u gönülden ana bey'at
 Gör imdi n'eyler ol Kutb-ı Zamânı
 Ana tezvîc için itdiler ihzâr
 Tesellî eyleyüb cümle sikâtı
 Nigâh olun Nebî'nin meclisinde
 Bilürem kandedir anın makâmı
 Nikâh itdiler ikdâm u ibrâm
 Hasan nâm ol 'azîz-i bâ-safânın
 Ki nâmı 'Âîşe ol nîk-ahter
 Bû-Bekr'i itdiler dir bana ilkâ
 Anı bir kimse için şeyh-i ekrem
 Müderrisde o kimse baht-ı es'ad
 Cihân için virüb esbâb-ı vâfir
 Mahalliydi virilmek işbu kutba
 İder bir kimse anı düşde âgâh
 Nasîbindir senin bir gayrı duhter
 Nigâh itmiş ana Hayrû'l-Beriyye
 Bu gûna itdiler ana sipâriş
 Elin bûs eyledi geldi o pîrin
 Bugünden eyledim kızdan ferâğat
 Halli kısmı ne kim var çoğ u azı
 Hemân hayr-du'â kıl bize ihsân
 Nikâh itdiler ol 'âlî-tebârı
 Velîme itdiler ol fahr-i âle
 Düşirdiler 'acâib bıkır-i mazmûn
 Sitâr ile hilâl oldu mürekkeb
 Zuhûra geldi andan iki lü'lü
 Hasan ile Hüseyin iki birâder
 İmâret rütbesinde defteridir
 Anun çün Akderî kılmış tahallus
 Siyâdet ma'deni mahdûm-i sâmi
 Hudâyâ eyle bu maksûda vâsıl
 Kerem kânı kerâmet hırmenidir
 Hilâfet milketinin serveridir
 Anun şevkine nazm itmiş kelâmı
 Mukâşifdir fünûn-ı ma'nevîde
 Çerâğ-ı hanedân-ı asfiyâdır

Hüseyin olmuşdurur dürrine vâlid
 Bulardır gül-bün-i bâğ-ı siyâdet
 Bulardır seyyid-i ebnâ-yı âdem
 38bBulardır eşref-i eşrâf-ı sâdât
 Recâm oldur Hudâ-yı Zü'l-minen'den
 Gel ey dil dinle benden bir hikâyet
 Ki Seyyid Kâdirî ol kutb-ı Geylân
 Kerâmetiyle buldu iştihârı
 Var idi Konya'da bir ehl-i tefsîr
 Yoğ idi misli anın 'asr içinde
 Mu'azzam şeyh idi ol pîr-i kâmil
 Ezelzâde'yle buldu şöhreti ol
 İderdi dâimâ neşr-i fezâil
 Ki her kim olsa ol sultâna tilmîz
 Ana bir fâzıl olmuşdu mu'allim
 Kılub cümle fûnûn-i 'ilmi tahsîl
 Velâkin bilmeyüb kadr-i şerîfi
 39aTarîk-i Seyyid'e olmuşdu münkir
 Anılsa bir mekânda nâm-ı Seyyid
 Şerîf'in yâd olunsa nâm-ı nâmı
 Şerîf'e didiler ey şeyh-i ekrem
 Değil hâlî size ta'n eylemekden
 Mübârek ağzın açub şeyh-i dâna
 Ne tarz üzre bize kul eyler anı
 Ne şekl ile gelür dergâhıma dir
 Kabul itmez kemâlât ehli noksan
 Kemâl ehli bulur her şeyi kâmil
 Bu esnâda görürler kim ahibbâ
 Görürler kim baş açık geldi bir er
 Tazarru'la kılub dir Pâdişâhım
 Hudâvendâ benim cürmüm bağışla
 Günâhım setr idüb zeyl-i keremle
 39bHatâ-pûş ol ulûlar yoluna git
 Şehâ dergâhına geldim elim boş
 Kerem eyle hatâma kılma pîrim
 Buyurdu oldem ana şeyh-i 'ârif
 Ezeldendir didi oğlum hidâyet
 'Amel hod mûcib-i cennet değildir
 İrenler sa'y ile irer murâde
 Girüb râh-ı sidâde himmet eyle
 Kitabında Hudâ dir gösterib yol

Biri Kadrî birisi dahi Seyyid
 Bulardır dürr-i gül-zâr-ı se'âdet
 Bulardır nesl-i pâk-i Fahr-i 'Âlem
 Nesebde vü hasebde zü's-se'âdât
 Beni dür itmeye nesl-i Hasen'den
 Ki râvî böyle kılmışdır rivâyet
 Kerâmet ıssı kân-ı 'ilm ü 'irfân
 Sadâsı tutdu anın her diyârı
 İderdi halka dâim va'z u tezkîr
 Ki nâmı söylenirdi dehr içinde
 Kerâmet sâhibi 'ilmiyle 'âmil
 Bulub rûz-ı ezelden 'izzeti ol
 Mesîh-enfâs idi ol şeyh-i fâzıl
 Olurdu ehl-i 'ilm olmazdı nevmîz
 Olub nâmı Hüsâmüddîn-i a'lem
 Fazîlet rütbesin itmişdi tekml
 Kim inkâr eyler ol zât-ı latîfi
 Ana buğz eyleyüb ol ehl-i zâhir
 İderdi nağmeinkârı müeyyid²⁴
 Ki şeyh olmaz der idi merd ü 'âmı
 Hüsâm eyler sizi her dâimâ zem
 Sizin için 'abes söz söylemekden
 Bugün yarın görün ki Hak Ta'âlâ
 Teveccühiyle tutar nâmı cihânı
 Nice girer görün ol râhıma dir
 Sözüne her kişi olur peşiman
 Ne câhil şeyh olur ne şeyh câhil
 Fiğân u nâlelerle doldu dünyâ
 Düşüb pâyına şeyhin nâliş eyler
 Huzûrunda katî çokdur günâhım
 Düşen sana ne ise anı işle
 Beni öldürme lutf it bu elemle
 'Atâ-bahşım Efendim bana lutf it
 Günâhım 'afv idüb kıl hâtırım hoş
 'Azîzim Seyyidim devletlü mîrim
 Nisâr itdi açub dürc-i letâif
 Katî vâsi'dürür ebvâb-ı rahmet
 Hudâ Hâdî dürür dahî Mudill'dir
 Olursa hazret-i Hak'dan irâde
 Tarîk-i Hak'da pîre hizmet eyle
 'Umûmencâhidü finâ didi ol

²⁴ İderdi nağmeta'ne.....

‘Înâyet irdi ana lutf idüb Hak
 İnâbet eyledi ol dem Şerîf’e
 Anı pîr-i tarîkat kıldı tebcîl
 Pes ana eyledi ta‘zîm ü iclâl
 Sipâriş eyledi emr-i hilâfet
 Ana himmetler itdi şâh-ı Geylân
 40aHidâyetle gelüb rûz-i ezelden
 Virildi tevbe vü tâca icâzet
 Nasîhatlar kılurdu halka dâim
 Zihî lutf u ‘înâyet Allah Allah

Ezelden böyledir ahvâl-ı ebrâr

Sakın itme erenler hâlin inkâr

Meğer kim var idi ol ‘asr içinde
 Ana dirler idi Yahyâ Efendi
 Genişzâde’yle kılmışlardı telkîb
 Ana her dâimâ olmuşdu ‘âdet
 Okudurdu Resûl’ün mevlûdini
 Yine cem‘ eyleyüb birgün enâmı
 A‘izze zikr ü tevhîd eylediler
 Şerîf’in kisveli zâkirlerinden
 Kadîmî bekler idi âsitânın
 40bO cem‘a bu dahî olmuş idi şem‘
 Okudu anda şeyhin sözlerinden
 Suhan kim pâk ola dâd-ı Hudâ’dır
 Buyurmuşdu meğer ol nûr-i vehhâc
 İşitdi ol kelâm-ı pâki Kâdı
 Didi mi‘râc hâl-i enbiyâdır
 Bu kavlin kâilidir şeyh-i ‘âmî
 Bu sözü söyleyen kimdir be sûfî
 Didi ol zâkir ü pâkize-elhân
 Bu nutkun sâhibidir bahr-i hikmet
 Mesîh-enfâs u cân-bahş-ı me‘ânî
 Odur ferzend-i pâk-i şâh-ı Geylân
 Görür bir şeb meğer rû’yâda Kâdı
 Görünür ana bir pîr-i tarîkat
 Sıkub gerdânını ahz eyer anı
 41aYatanlar nâlesinden hep uyandı
 Düşüb Kâdı Emîr’in ayâğına
 Didi ism-i şerîfin bana bildir
 Sorarsan ben Şerîf-i Kâdirî’yim
 Atar mı aşrı dir şeyh-i ‘âmî
 ‘Avâm ile niçün hem-hâl olursun
 ‘Avâmın kârıdır dâim şekâvet

Şerîfin himmeti oldu muhakkak
 Kerâmet menba‘ı kân-ı münîfe
 Zamân-ı sehl içinde itdi tekmiâl
 Hüsâm itdi sülûkün anda ikmâl
 Nasîhat itmeğe virdi icâzet
 Tarîk-i Kâdirî’de oldu sultân
 İnâbet irdi Rabb-ı Lem-yezel’den
 Mürîd olub getürdiler irâdet
 Ki ‘ömri dehr içinde geçdi sâim
 Zihî devlet se‘âdet Allah Allah

Kudâtın a‘delinde Mısır içinde
 Fazîlet bâğının serv-i bülendi
 Müsallî kimse idi ehl-i tertîb
 Kılurdu hânesine halkı da‘vet
 Severdi midhat-i sultân-ı dîni
 Meşâyıhdan nice ehl-i kirâmı
 Erenler dâsitânın söylediler
 Meğer kim var idi bir savt-ı ahsen
 ‘Azîzin okur idi dâsitânın
 Ziyâsı meclis-i zikre virüb lem‘
 Mahabbet yaşı akdı gözlerinden
 Suhandanlık havâss-ı evliyâdır
 Ki rûhum itdi bir şeb ‘arşa mi‘râc
 Ben olmam didi işbu kavle râzı
 Bu gûna söz mü söyler asfiyâdır
 ‘Acâyib aşırı itmiş kelâmı
 Buna kâil değil Nu‘mân-ı Kûfî
 Dimişdir bu sözü bir kân-ı ‘irfân
 Dürr-i meknûn-i deryâ-yı fazîlet
 Sözü âb-ı hayât-ı câvidânî
 Odur nesl-i şerîf-i şîr-i Yezdân
 Riyâzet bâğının verd-i riyâzı
 Yeşil destâr ile bir hûb-sîret
 Sanur Kâdielimden çıkdı cânı
 İnildisin işidüb öldü sandı
 Tazarru‘ eyler ol kutb-ı güzîne
 Elim al hâk içinden beni kaldır
 Ledün ‘ilminde ‘asrın nâdiriyim
 Nice ‘ilim midir şeyhin kelâmı
 Sülûk erbâbına dahhâl olursun
 Karışmaz bunlara ehl-i se‘âdet

Nice gerçek mi söyler sana sūfî
 Döker gözden uyanub eşk-i hūnîn
 Bilüb Kâdı ‘uluvv-i şânın anın
 Duyar ma‘nâsını ol dâsitânın
 Mürîd olub ana bin cân ile ol
 Gözünden dūr olub sevdâ-yı mansıb
 ‘Azîze ‘özü idüb dir Pâdişâhım
 İnâbet eyler ol şeyh-i güzîne
 41bAna hep keşf olur esrâr-ı hikmet
 Hem olur tevbe ile tâca me’zûn
 Olunca halka kıldı va‘z u tezkîr
 Dahî nakl eyleyüb Mişkât-i Envâr

Ezelden böyledir ahvâl-i ebrâr
 Sakın itme erenler hâlin inkâr

Gel ey meddâh-ı evlâd-ı Peyâmbere
 Sühan deryâsı yine cûşa gelsün
 Cevâhir-bahş-ı elfâz u me‘ânî
 Katî çok kimse irşâd eyleyüb ol
 Kerâmâtın görenler oldu bende
 Bulub Hakk’ı kamû tâlib olanlar
 Nice ‘âlim nice zâhid nice er
 Birisi ol zamanda ol ‘Alî’dür
 ‘Aceb ‘âlim ‘aceb şeyh ü takîdir
 Hitâb irdi meğer bir gün Şerîf’e
 42aHalîfe nasb idüb ol pâk-zâtı
 Mürebbî ol ahibbâma didi sen
 Sülûk ehline dâim eyle irşâd
 Ledün ‘ilmin bulara eyle ta‘lîm
 Gider ref‘ it hicâbı gözlerinden
 ‘Avâma eyle gel hem va‘z u tezkîr
 Ki oldun hâmil-i esrâr-ı Tâhâ
 Sana feyz oldu Hak’dan iki devlet
 Ziyâ vir nûrun olsun dehre şâmil
 Düşüb mazhar ‘azîzin lutfuna ol
 Velâyetiyle tutub nâmı cihânı
 Katî çok tâlibine itdi irşâd
 Ana bey‘at idenler kadre irdi

Kerâmâtıdurur bunlar velînin
 O seyyid Kâdirî nesl-i ‘Alî’nin

42bRivâyet kıldılar bundan akdem
 Cerâd olmuşdu müstevli o sūya
 Perîşân eyleyüb berk ü giyâhı
 Bu hâlet üzere geçdi nice müddet

Uyar mı mezheb-i Nu‘mân-ı Kūfî
 Kılur nefsine yüz bin lev m ü nefrîn
 Gelür şehrine ol kutb-ı zamânın
 Kulu kurbânı olur âsitânın
 Olur pes Seyyid’in yanında makbûl
 Olur hep cümlesine anda tâlib
 Beni reddeyleme çokdur günâhım
 İder halvet girerler erba‘îne
 Ana tefvîz olur emr-i hilâfet
 Zihî tâli‘ zihî baht-ı hümâyûn
 İderdi Hazret-i Kur’ân’ı tefsîr
 Nice keşf-i kerâmet kıldı izhâr

Sühan-dân u sühan-senc-i sühan-ver
 Dolub dil lü’lü ü lâle çıkarsun
 Ki Seyyid Kâdirî ol rûh-i sâni
 Sülûk ashâbına ol gösterib yol
 Yolunda oldular ‘abd-i fikende
 Murâda irdi andan el alanlar
 Emîre çâker oldu nice server
 Felekde gün gibi rûşen velîdür
 Tarîk-i Kâdirî’nin revnakidir
 ‘Alâuddîn’i sen eyle halîfe
 Yazıldı cânib-i Hak’dan berâtı
 Çıkarma Hazret-i Hakk’ı gönülden
 Buları eyle gel tevhîde mu‘tâd
 Dahî kıl men ‘aref sırrını tefhîm
 Akıt âb-ı hayâtı sözlerinden
 Havâssın eyle rû’yâsını ta‘bîr
 Erenler için sensin merd-i ma‘nâ
 ‘Ulûm-ı şer‘ ile resm-i tarîkat
 Halîfemsin benim ey bedr-i kâmil
 Bu minvâl üzere ana gösterib yol
 Tarîk-i Kâdirî’de buldu şânı
 Zühûra geldi andan nice evlâd
 Hidâyet buldu nûr-ı Hakk’ı gördü

Hamîd ili galâ olmuşdu muhkem
 Girer san yâğî ‘askerdir pusûya
 Büründü sebz iken ‘âlem siyâhı
 Fakîr oldu tamâmet ehl-i külfet

Beş altı yıl çekirge oldu mümted
 Çekirge kim havâya olsa perrân
 Cihânda nânın ancak kaldı nâmı
 Du'âya vü senâya çıkdılar nâs
 Galâdan hâs u 'âmın ey mükerrem
 Çekerdi nân-ı huşke hep tahassür
 Bu esnâda gelüb cümle ahibbâ
 'Umûmen yüz sürüb küy-ı Emîr'e
 Kılub şeyhi Hamîd iline da'vet
 Önüne düşdüler cümle mürîdân
 Ahibbâ üzre devr idüb gezerken
 43aNüzûl idüb ana günlerde birgün
 Didiler ana ey zât-ı mükerrem
 Çekirge tâkatimizi eyledi tâk
 Cerâd ahvâlin anub ana bir bir
 Didi yarınki gündür yevm-i Cum'a
 Gelün cem' olalım beyt-i Hudâ'ya
 Cerâdın def'ine idüb du'âyı
 Meğer kim bir 'azîze baht-ı meymûn
 'İbâdetde şebîh-i Râbi'a'ydı
 Ol ara halkına olmuşdu 'âdet
 Nidâ kıldı muvakkitlersalâta
 'Umûmen câmi'e cem' oldu bunlar
 Salât-ı Cum'ayı idüb ikâmet
 Hitâb idüb didi ahbâba server
 O yüzde ni'meti eyler firâvân
 43bGazab itse yahud Hak bir diyâra
 Zamanı birle yağmaz anda yağmur
 Yanında cürmümüz çokdur Hudâ'nın
 Gelün dergâh-ı Hakk'a yüz uralım
 Dökülsün çeşmimizden eşk-i hûnîn
 Hudâ'nın bahr-ı lutfu bî-girândır
 Kamû huzzâr-ı meclis tevbe kıldı
 Pes andan sonra ol âl-i Muhammed
 Alub ol dem 'asâsını eline
 Baş açuk yalın ayak girdi yola
 Çıkub ber-beste üzre anı gördü
 Bulutlar san zemîn üzre döşenmiş
 Çekirge komamış berk ü giyâhı
 Görün kim n'eyledi ol şeyh-i dâna
 Hitâb itdi celâl ile cerâda
 44aGeçüb cânına kıtlık hâs u 'âmın
 Hudâ'nın arz-ı rızkı dahi çokdur

Ekilmek hâsıl olmak oldu münsed
 Kûsûf itdi sanurduk şems-i tâbân
 Kesâfet tutdu ancak hâs u 'âmı
 Bile nâlişler itdi Hızr u İlyâs
 Gözüne teng ü târ olmuşdu 'âlem
 Olubdu kaht-ı Yûsuf'la cihân pür
 Tarîk ashâbına itdiler inhâ
 Cenâb-ı Kâdiri kutb-ı kebîre
 O dahi da'vete kıldı icâbet
 Ana 'ahd eylediler nezr ü kurbân
 Birâderzâdesini kıldı mesken
 Ahibbânın görür hâli diğer-gün
 Neye müncer olur ahvâl-i 'âlem
 Bizi kaht-ı galâdan eyle itlâk
 Şikâyet eylediler Mîr'e vâfir
 Olur bâ'is didi ihvânı cem'a
 Yüz uralım Cenâb-ı Kibriyâ'ya
 Kabul ide Hudâ bu müdde'âyı
 Olubdu mescid etrâfında medfûn
 'Acâyib 'âlimeydi 'âbideydi
 Kim anı cum'a gün itmek ziyâret
 'İbâdete Hudâ-yı pâk-zâta
 Cerâd ahvâline zâr u zebûnlar
 O kutb-ı evliyâ kıldı imâmet
 Didi Hak bir diyâra rahmet eyler
 Zaman ile yağar ol yire bârân
 Melekler emr ider ebr-i bahâra
 Harâb olur o yerde arz-ı ma'mûr
 Kılalum kapusunda tevbe anun
 Cenâb-ı Kibriyâ'ya yalvaralım
 Olalım nâlelerle zâr ügam-gîn
 Hakk'ın ihsânı mebzûl ü revândır
 Günahın bildi istiğfâra geldi
 Berûmend-i nihâl-ı bâğ-ı Ahmed
 Kemer şed eyledi kalkub beline
 Celâl idüb bakındı sağ u sola
 Deniz gibi çekirge mevc ururdu
 Cihân hâkister olmuş oda yanmış
 'İşrûn dâneden geçmiş sipâhi
 'Asâsını eline aldı cânâ
 Olursa didi ger Hak'dan irâde
 Yeter kat' itdünüz rızkın enâmın
 Hudâ'nın lutfuna endâze yokdur

Hudâ'nın nâm-ı pâkin eyleyüb yâd
 Didi kim rızkınuz bundan kesüb Hak
 Bunu deyüb 'asâsın itdi perrân
 Çekirge 'askeri uçdu havaya
 Teveccüh kıldı semt-i Germiyân'e
 Cerâdın kalmayub gitdi vücûdu
 Görüb bu hâleti pes halk-ı 'âlem
 Yoluna cânımız olsun fedâlar
 Kılub bey'at o ara halkı cümle
 Mürîd oldular ol kutb-ı zamâna
 Kerâmâtıdurur bunlar velînin

Ezelden böyledir ahvâl-i ebrâr

Sakın itme erenler hâlin inkâr

44bRivâyetdir ki bir gün hazret-i pîr
 Tutub mi'zer²⁵ girüb hammâm içine
 Yüzü nûr ile doldu sahn-ı 'âlem
 Kılurken halvet içre durma sohbet
 Mübârek gözleri yaş ile doldu
 Enîn ü âh ile bir na'ra urdu
 Mübârek destini açdı du'âya
 Didi ey Kâdir ü Hallâk u Bînâ
 Bahrde yerde sensin gösteren yol
 Bulub Nûh Nebî garkdan necâtı
 Bu bahr-ı bî-girândan kurtar anı
 Buna idüb katî çok kıldı nâle
 Bu kıssa 'âşirindeydi sıyâmın
 Meğer kim rûz-i Âzîneydi ol gün
 O yerde var idi bir merd-i tâcir

45aSefer kılmışdı İstanbul'a ol merd
 Lakâb Yâğcı Kara nâmı Muhammed
 Girüb bahre Mudanya cânibinden
 O gün nâ-gâh muhâlif oldu deryâ
 Deniz cûş itdi sankim kalb-i 'âşık
 Pes anın mevci dağlar gibi geldi
 Kıyâmet kopdu esdi bâd-ı sarsar
 Hayâtından ümmîdin kat' idüb hep
 Kimisi halkı Nâs'a çağırdı
 Yapışdı her biri bir zeyl-i pîre
 Hemân mevt ü hayât ile arâda
 Be-gâyet başdan aşdı rîh-i 'âsıf

Heman-dem na'ra urub itdi feryâd
 Bu yerden gitmenüz oldu muhakkak
 Sanasın zulmet-i şeb geldi ol ân
 Çıkub fevke'l-'ulâ cevvue's-semâya
 Bi-emr-i Hak 'asâ oldu bahâne
 Görüb bu hâli şeyh itdi sücûdu
 Didiler Seyyid'e ey kutb-ı ekrem
 Mürîdin çâkerindir der bu gedâlar
 Giyüb andan ridâ vü tâc ü şemle
 Bu kıssa anlara oldu bahâne
 O Seyyid Kâdirî nesl-i 'Alînin

Meğer germâbe için itdi tedbîr
 Sanasın lü'lü' düşmez câm içine
 Dimiş ebrâr ahibbâdan 'İvâz nâm
 O dem irdi 'azîze özge hâlet
 Yanakları kızardı gül gül oldu
 Hemân sıçrayub ayağ üzre durdu
 Teveccüh eyledi Rabbü'l-Verâ'ya
 Ki sensin yerde gökde Rabb-ı A'lâ
 İlâhî bu du'âyı eyle makbûl
 Bu 'âlem halkına virdin hayâtı²⁶
 Erenler hakkı vir ana emânı
 Meğer kim varmış idi gün zevâle
 Önünde vâki' oldu hâs u 'âmın
 İşit kim n'eyledi ol zât-ı bî-çün
 'Acâyib kimse idi kesbe kâdir
 Şitâ hengâmı 'âlem idi pek serd
 Cihânda bulmuş idi 'ömr-i sermed
 Gelürken 'avdetinde bula andan
 Yağub berf-i şitâ serd oldu sermâ
 Hava oldu muhâlif nâ-muvâfık
 Harâmîler gibi etrâfin aldı
 Gemiciler okurdu küfrü ezber
 Didiler cümle yol vir bize yâ Rab
 Kimisi Hızır İlyâs'a çağırdı
 Kimi Munlâ'ya kimisi de Mîr'e
 'Alâka kalmış idi Nûh sâde
 Reîs-i zevrak oldu hâle vâkîf

²⁵ Metinde "miyzer" yazılmış.

²⁶ Bu mısra metinde (Bu 'âlem halkına virdin memâtı vü hayâtı) şeklinde olup vezne uymamaktadır.

Didi bunlara eylen nezr-i kurbân
 Gelür Yağcı Kara'nın hâtırına
 Ahibbâsından idi ol Emîr'in
 45b İnâyet eyle Seyyid Kâdirîdir
 Bizi bu vartalardan eyle itlâk
 Yahûdi gebr ü tersâ vu müselmân
 Adayub her birisi nezr-i kurbân
 Pes andan sonra teskîn oldu deryâ
 Hayat-ı nev bulub bu köhne 'âlem
 Safâ-bahş oldu deryâ buldu revnak
 Göründü gözlerine özge hâlet
 Görürler cümlesi ol nesl-i Tâhâ
 Kenâr-ı zevrak üstünde göründü
 'Azîz-i evliyâ pîr-i tarîkat
 Kılub keşfe kerâmet anda ol dem
 Bilenler ol 'azîze bende oldu
 Olub hem bilmeyenler hâle vâkıf
 Kul olub kapusuna geldiler hep
 46a Bes andan sonra ol ferzend-i Hâşim
 Bakub germâbeden germiyyet itdi
 Didi keşf oldu bana ol ki bir hâl
 İçinde var idi bir merd-i sâdık
 Bizi yâd eyleyüb ol kıldı nâle
 Bize ilhâm-ı Rabbânî yetişdi
 Vezân oldu nesîm-i subh-i devlet
 Hemândem müstecâb oldu du'âmız
 Bi-hakkın sûre-i Seb'ü'l-Mesânî
 Bes andan cami'e kıldı 'azîmet
 Ahibbâ eylediler zikr-i tevhîd
 Gelür günlerde bir gün Yağcı Kara
 Mülâkî olur ol şeyh-i güzîne
 Huzûr-ı pîre 'arz eyler nüzûrun
 Nicesi geldi cûşa bahr-ı 'umman
 46b Teşebbüs eyledügin zeyl-i pîre
 'Azîze eyledi bir bir beyân ol
 Meğer kim eylemişdi nısfın anın
 Hitâb idüb o şahsa didi server
 Halâs idemseni bu vartalardan
 Ana nezr olanı bilmez mi sandın
 İştidi bu sözü o merd-i tâcir
 Düşüb âyağına geldi Emîr'in
 Kusûrun bildi ol dem tevbe kıldı
 'Azîze eyledi ol dem inâbet

Bize yol vire şâyed Rabb-ı Mennân
 Tazarru' eyler ol Kutb-ı Güzîn'e
 Olurdu himmetin her yerde pîrin
 Kerâmât eyle 'asrın nâdiri dir
 Ki sensin şimdi kevne kutb-i evsâk
 Getürdi çâr u nâçâr anda îmân
 Biraz deryâyâ hiffet geldi ol ân
 Gidüb şiddet açıldı rû-yi dünyâ
 Behişte döndü deryâ güldü ol dem
 Donandı hep kenâra bahr-ı zevrak
 Zihî 'izzet zihî devlet se'âdet
 Yeşil destârıyla san serv-i ra'nâ
 Ayâğına düşüb yelken süründü
 Ki Seyyid Kâdirî ol kân-ı hikmet
 Ki gördü gözleriyle halk-ı 'âlem
 Yüzünü sürdü dergâhına geldi
 Ki kimdir bildiler şeyh-i mükâşif
 Yanında oldular 'abd-ı mükarreb
 Kerâmet menba'ı ol şeyh-i 'âlim
 Ahibbâsına işit anda n'itti
 Denizde bir gemi olmuşdu pâ-mâl
 Hava olunca anda nâ-muvâfık
 Gemi az kaldı kim vara ruvâle
 Hemân deryây-ı himmet başdan aşdı
 Anı kurtarmağa kıldık 'azîmet
 Kabul oldu bugün ol müdde'âmız
 İrüb lutf-ı Hudâ kurtardı anı
 Salât-ı Cum'ayı itdi ikâmet
 Makâln anda şeyhin oldu tesvîd
 Metâ'n yükledüb işbu diyâra
 Düşer şeyhin eline âyağına
 Denizde söyler etdiği 'ubûrun
 Kılub nâle nice irişdi sultan
 Ne cârî olduğun mâ-fi'z-zamîre
 Nüzûrun keşf idüb kıldı 'ayân ol
 İşit kim n'eyledi kutb-ı zamânın
 Bununla imtihan itmez eri er
 Denizde kurtaran işbu hatardan
 Ki senden nezrini almaz mı sandın
 Kusûrun şeyhe virdi nezrin âhir
 Kerâmet sâhibi ol nerre-şîrin
 Kesüb kurbânını dergâha geldi
 Ana feth oldu nice bâb-ı himmet

Kerâmâtıdurur bunlar Emîr'in

Ezelden böyledir ahvâl-i ebrâr

Sakın itme erenler hâlin inkâr

Rivâyet eyledi bir ehl-i tahkîk
 Ahıbbâsıyla birgün hazret-i pîr
 47a Ziyâret itmek için evliyâyı
 Bes itdi maskat-ı re'sin ziyâret
 Ahıbbâ da 'vet idüb hânesine
 'Azîze çok kimesne kıldı inâbet
 Hızr-veş içdiler âb-ı hayâtı
 Hayât-ı câvidânîbuldu bunlar
 Ki bir dem sohbet-i hâsân-ı dergâh
 Kılub tevhîd-i Bârî zıkr-i Rahmân
 Ledün 'ilmini bunlar kıldı hâsıl
 Bes andan sonra ol kutb-ı kerâmât
 Gelürken Seydişehirî cânibine
 Gelüb Hâtûnsarayı kurbuna ol
 Var idi karyede bir merd-i ebter
 Anun nâmına dirlerdi Per Ahmed
 Ahıbbâdan birini anda derhâl
 47b Gelüb sûfî didi ol kethudaya
 Didi ol peyrev-i râh-ı dalâlet
 Buraya çok gelür öyle 'âşıklar
 Bunun gibi nice eyler itâle
 Olur ol dem hemân ol şâha ilhâm
 Dimez ketm eyleyüb ol hâli dervîş
 Mübârek ağzun açub şeyh-i dâna
 Cihânda eksik olmaz nesl-i merdân
 İhânet eyler evlâd-ı Resûl'e
 Olur her bir delinin bir nişânı
 Benim de didi bu olsun nişânım
 Per Ahmed bu cihândan rihlet itsün
 Ebed hiçbir kul anmasun anı
 Gör imdi Per Ahmed Kethudâ'yı
 Hadîs-i dâni velî ucundan anlar

48a.....

Özüne bilmeyene bildirirler
 Per Ahmed bilmedi kendü sözünü
 Bu 'ömr-i nâzenîni bilmedi ol
 Sonucu virdi başı kıldı câna

O Seyyid Kâdir-i Kutb-i Kebîr'in

Bu gûna eylemişdir anı tedkîk
 Ki seyid Kâdir ol mâh-ı tenvîr
 Ki Konya şehrine dikdi 'asâyı
 Ahâli kıldılar anı ziyâfet
 Cevâhir dizdiler dür-dânesine
 Kamûsu oldu ashâb-ı kerâmet
 Ferâmûş eyledi bunlar memâtı
 Tesellîsin cihânda aldı bunlar
 Ki bin yıl bin bekâya tutmadan râh
 Kamû kesb eylediler 'ilm ü 'irfân
 Bilüb mağzın 'ulûmun oldu vâsıl
 Ki devlethânesine kıldı da 'vet
 Ne oldu dinle ol kutb-ı güzîne
 Gelürken uğradı bir karyeye yol
 Olurdu kethuda ol köyde ekser
 Olur bir nokta-ı şekle pür emced
 Mukaddem mesken için itdi irsâl
 'Azîzi konduralım bu araya
 Leîm ü münkir-i ehl-i velâyat
 Kimi .....kimi kaşıklar²⁷
 Yiyüb herze geçer çok kıl ü kâle
 Sorub dervîşe hâli eyler ibrâm
 Ne gûna yidi herze ol bed-endîş
 Bi-emr-i Kâdir ü Hallâk u Bînâ
 İder iğvâ buları kavm-i şeytân
 Cefâ eyler bular nesl-i Betûl'e
 Hudâ emriyle icrâ eyler anı
 Biline anunla kadr u nişânım
 Bu üç gün için adı sanı gitsün
 Kokusu cisminin tutsun cihânı
 Diliyle kendüsi buldu belâyı
 Ne dersen kûh-i a'zam anı dinler

28

Dimişler halkı ana güldürürler
 Anun'çün yâdi kıldı kend'özünü
 'Azîzin hizmetini kılmadı ol
 Helâkine delî oldu bahâne

²⁷ Okunamadı.

²⁸ Bu beyit okunamadı.

Hemân-sâ‘at Per Ahmed kıldı nâle
 O yerde var idi bir özge server
 İşitdi geldüğünü Kâdirî'nin
 Segirdüb sür‘at ile şeyhe geldi
 Didi ey kutb-ı ‘âlem âl-i Tâhâ
 Hatâ-pûş u ‘atâ-bahş u ser-efrâz
 Bağışla itdüğü cürmü Per Ahmed
 Atılmış oku şâhâ girü döndür
 Buyurdu yokdurur bu derde çâre
 Cihânda rihletidir ana evlâ
 48bVefât idüb o sâ‘at ol kemîne
 Kabul itmedi yer taşra bıraktı
 Çıkub bed râyiha tutdu cihânı
 Kerâmâtıdurur bunlar Veli'nin

Ezelden böyledir ahvâl-i ebrâr
 Sakın itme erenler hâlin inkâr

Elâ ey râvi-yi esrâr-ı hikmet
 Sözüdür âb-ı Hızır-ı zinde-gânî
 Me‘ânî dercin aç sarf it cevâhir
 Rivâyet kıldı bir fazl ehli kâdı
 Didi kim hazret-i mîr-i mükerrem
 Ahıbbâ içre o sahib-se‘âdet
 Meğer birgün işit ey ehl-i hikmet
 O yerde seyyid ü ‘âlim ne kim var
 Gelüb bir ravzada cem‘ oldu bunlar

49aHikâyet kıldı ol kâdı efendimDidi ben hâzır idim anda kendim²⁹

Didi ol meclis içre kahve geldi
 Zuhuru idi evvel kahvenin bes
 Sunuldu Hazret-i Pîr'e mukaddem
 Mübârek çehresini eyledi pîç
 Bu bid‘atdır didi ben içmem anı
 Müeddîdir bu çok fesâde
 Bunu içmez beni isterse sûfi
 Bunu içmekden içmek yekdürür su
 Pes andan sonra ol pîr-i tarîkat
 Ki tecdîd-i vuzû‘a itdi niyyet
 ‘Asâsın vaz‘ idüb divâra ol dem
 Dizilmişdi didi fincân-ı kahve
 ‘Asâsı Hazret-i Mûsâ idi san
 Yiğirmi var idi ortada fincan
 49bKamû fincânı berbâd itdi ol dem

Yetişünler didi ol fahr-ı âle
 ‘Azîzin bey‘atında nâmı Ca‘fer
 Varub yanına ol şeyh-i güzînin
 Ayâğına düşüb nâlişler itdi
 Reîs-i asfiyâ vu şeyh-i dâna
 Velîler içre sensin şeyh-i mümtâz
 Kapun muhtâcına yok bilürem sed
 Celâlin nârını lutfunla söndür
 Ki bu nakş-ı evreng olsun bu diyâre
 Hemân îmânını hıfz ide Mevlâ
 Anı defn itdiler âhir zemîne
 Sadîd ü kayh u dem cisminden akdı
 Donakaldı görenler ol dem anı
 O Seyyid Kâdir-i Kutb-ı Kebîrin

Ve yâ ey nâkil-i âsâr-ı kudret
 Hayat-efzâ-yı ‘âlem rûh-i sâni
 Zuhûr itsün kelâmından mezâhir
 Hudâ andan ola hoşnûd u râzı
 O Seyyid Kâdirî ol zât-ı ekrem
 Kılurdu dâimâ keşf-i kerâmet
 Kılub Begşehri halkı anı da‘vet
 Kudât-ı müslimîn ü cem‘-i ebrâr
 Kırân itdi nücûm u mâh-ı enver

Olur bu dahî gitdikçe ziyâde

Eline kahveci fincânın aldı
 Anun‘çün içmez idi anı herkes
 Didiler merhabâlar yâ hayr-makdem
 Buyurdu kim bunu ben içmedim hiç
 Ki bunu içmenin vardır ziyânı
 Budur bil mezheb-i Nu‘mân-ı Kûfi
 Cihânda bir beliyedir didi bu
 Emîr-i Kâdirî ol ehl-i hikmet
 Salâta eyledi ol sarf-ı himmet
 Riyâzet sahibi ol İbn-i Edhem
 ‘Asâ deprinde secde kıldı sahve
 Ser-i Fir‘avn‘ı sankim itdi galtân
 ‘Asâ düşdü işit ey kân-ı ‘irfân
 Şikest ü hurd u hâşâk itdi muhkem

²⁹ Bu beyitte kafiye düzeni uygun görünmüyor.

Sanasın yoğ idi evvelde fincân
Kırıldı kalmadı aslâ vücûdu
Görüb bu hâleti ol şeyh-i ekber
‘Asâya Hak’dan olmuşdur işâret
Olamaz zabtına hiç kimse kâdir
Ahibbâma nasîhatdır didi bu
Görüb işbu kerâmâtı ahibbâ
Bi-hakk-ı sûre-i Seb’ü’l-Mesânî
Yoluna baş u cân olsun fedâlar
Kim ola himmetin her yerde hâzır
Kerâmâtıdurur bunlar Emîr’in

Ezelden böyledir ahvâl-i ebrâr

Sakın itme erenler hâlin inkâr

Zamân-ı devletinde Hân-ı Mûrâd’ın
50aGelüb Begşehri’ne bir merd-i ‘âdil
Lalası oğlu şâhın nâmı Ca’fer
Şu denlü kıldı ol yerde ‘adâlet
Dürüldü defteri hep eşkiyânın
Ebed kalmadı bu yerde harâmî
Zuhûr itse kaçan bir düzd-i ebter
Kaçan def’ine gitse eşkiyânın
Mübâşir olsa düzd ile cidâle
Erenlerden dilerdi nasr u himmet
Meğer günlerde birgün emr-i takdîr
Olub ol düşmenin def’ine sâ’î
Çeküb ol eşkiyâ üstüne ‘asker
Giderken anı gördü İbn-i Lala
‘Asâ elde yüzünün nûru lâmi’
Zuhûr itdi o dem bir pîr-i dânâ
50bFerâgat eyle dön gitme bu işden
Sülûk itme sözümler tut işbu yola
Bu vech ile olur mîre işâret
Bu hâli söyler oldem ‘askerine
Göründü bana dir bir pîr-i dânâ
Yol üzre müctemi’ dir kavm-i hizlân
Didi dön arduna ey mîr-i ‘âdil
Didiler ana ey mîr-i ğazanfer
Ki serdâr eyle Çâker Kethudâ’yı
Ki şâyed teyside kavm-i ‘adûyi
Bu vech ile anı sevk idüb ebrâr
Ana ‘asker koşub gönderdi evvel
Pusûya koydular nice bahâdır
İdüb hîleyle bunları perîşân

Birisi kalmadı sağ eyle iz’ân
‘Asâ itdikde ol demde sücûdu
Didi gâhî ‘asâmız olur eceder
‘Asâda vardurur bu gûna haslet
Olur bunun gibi çok nesne sâdir
Yürü var âb-ı tevbe ile elin yu
Didiler merhabâ ehlen ve sehlâ
Bu hakda olduğuz Mûsî-i sâni
Kulundur cümle-i bây u gedâlar
Vücûdun hıfz ide ol Hayy u Kâdir
O seyyid Kâdirî Kutb-ı Kebîrin

Şehinşâh-ı cihân ‘alî-nijâdın
Vegâda Rüstem ü hicâda kâmil
Semiyy-i Ahmed ol pâşâ-yı ekber
Sürüldü kalmadı ehl-i dalâlet
Yüzü güldü kamû ehl-i livânın
Şecâ’atla cihânı tutdu nâmı
Yıkardı cismini mânend-i ahker
Tutardı zeyl-i pâkin evliyânın
Teşebbüs eyleyüb zeyl-i ricâle
Bulurdu düşmene bu denlü fırsat
Bulurdu her taraftan ehl-i tedmîr
Satılmak niyyetine cân metâ’ı
Giderken düşmen üzre mîr-i ekber
Yeşil destârıyla san serv-i ra’nâ
Kerem ıssı ‘ulûm-ı dîni câmi’
Göründü hazret-i mîre hemânâ
Zarar çekme didi bu serzenişden
Dönüb arduna bakma sağ u sola
Düşer kalbine anun havf u haşyet
Döner kendü sarâyı cânibine
Didi gitme ‘adûvdan yana aslâ
Sana varmağa yokdur şimdi imkân
Kimesne anlara olmaz mu‘âdil
Mukaddem ana irsâl eyle ‘asker
Hudâ’dan eyleme kat’-ı recâyı
Açar Hak yine yapduğu kapûyi
Ki Çâker Kethudâ’sın itdi serdâr
İşit kim n’eyledi ol kavm-ı mühmel
Hemân-dem cenge oldular mübâşir
Ki çıkdı göklere feryâd u efgân

Şehîd itdiler evvel Kethudâ'yı
 51aKi bir an içre 'asker oldu maktûl
 Bi-emr-i Hak müdemmer oldu 'asker
 Bu vech ile haber geldi Emîr'e
 Görüb bu hâli ol dem didi dâver
 Nedir adı ne yerdendir o pîrin
 Didiler var ise ol kutb-i 'âlem
 Ki 'Abdülkâdir oğlu Kâdirî'dir
 Bu 'asrın şimdi oldur dîde-bânı
 Olubdur Seydişehrî içre sâkin
 İşidüb bu sözü ol merd-i 'âdil
 Murâd itdi kıla ol pîre bey'at
 'Azîmet kıldı Seydişehrî'ne ol
 Görüb pîri hemân-dem kadre irdi
 Şerîf oldem görünce bildi anı
 Didi ana eyâ pâşâ-yı ekrem
 51bGele düşmenlerin cümle kapûna
 Ki bu iklimi feth it eşkiyâdan
 Yavuz günden yaman dilden seni Hak
 Bugünden sonra eyâ mahdûm-i 'âlî
 Ola fethi elinde bu diyârın
 Seni men' itmesem ger niyyetinden
 Görüb bu hâleti ol mîr-i ekrem
 Şerîfe bey'at itdi oldu bende
 Pes öpdü zeylin anun İbn-i Pâşâ
 Fedâ olsun yoluna baş u cânım
 İdüb ana nasîhat şeyh-i kâmil
 'Adâlet eyle gel cümle 'ibâde
 Fakîre vü garîbe merhamet kıl
 Gönül yap yıkma kimse hâtırını
 Dilinden gitmesün tesbîh ü ezkâr
 52aDeğildir kimse bâkî bu cihâne
 Sözüm dinle kelâmım eyle isgâ
 Kerîm ol lutf u ihsân eyle dâim
 Hudâ'nın ni'metine olma küfrân
 Utandır lutufla mahlûk-ı Hakk'ı
 Re'âyahâlini bil merhamet kıl
 'Adâletle olasin mîr-i mîrân
 Eğer seyfim dir isen ola keskîn
 'Ulûm erbâbın it 'ilm ile tevkîr
 Her işe ol şerî'atla mübâşîr
 Benim bu pendim it gûşunda mengûş
 Benim oğlum kabul eyle nasîhat

Ki serdâr olan ol Çâker Ağâ'yı
 Düşüb toprağa nice 'abd-ı maktûl
 Nice server oldu hâke berâber
 Eyâlet ıssı ol sahib-serîfe
 Anı bilsem beni men' eyleyen er
 Siyâdet ıssı ol kutb-ı kebîrin
 Ki Seyyid Kâdir ol zât-ı mükerrem
 Velâyetiyle bu 'asrın nâdiridir
 Kerâmet sahibi bir pîr-i fânî
 Mürîdi çâkeridir bu emâkin
 Mahabbet kıldı şeyhe bağladı dil
 Ziyâret itmek için itdi niyyet
 Ki buldu ol velâyet bahrine yol
 Elin öpdü yüzün pâyma sürdü
 Budur dir gördüğüm ol Hızr-ı Sâni
 Senin fermân-berindir halk-ı 'âlem
 Yüzün süre gelüb a'dâ tapûna
 Cihânı kurtar oğul nâ-sezâdan
 Masûn itsün belâdan Rabb-ı Mutlak
 Bir oğlum sensin ey fahru'l-enâmî
 Anıla nâmı sen 'âlî-tebârın
 Ki şimdi dür olurduk sohbetinden
 'Azîzin zeyline yapuşdu muhkem
 Kapsunda olub 'abd-i fekende
 Budur hizmet bana ey şeyh-i dâni
 Benim pîrim 'azîzim mihrîbânım
 Didi ol hükm-i Kur'ân ile 'âmil
 Kıla Hak devletin dâim ziyâde
 Ri'âyetde gedâyı bâyı bir bil
 Getürme gönlüne hiç kibr ü kîni
 Hudâ'nın nâmını kıl dilde tekrâr
 Katı hercâidür devr-i zamâne
 Olam dersen cihânda merd-i ra'nâ
 Kerem kıl dime âdem ya behâim
 Az olur didi şâkir 'abd Yezdân
 İdüb ihsân ara hem müstehakkı
 'Adâlet eyle Hakk'ın lutfunu bil
 Gele a'dâ kapuna âc u 'uryân
 Sakın 'ilm ehline sen eyleme kîn
 Fakîre hürmet eyle kılma tahkîr
 Yıkarsın Kâ'be sakın yıkma hâtır
 Hakâyık dürrünü itme ferâmûş
 Sözümle 'âmil ol itme fazîhat

Karîb oldu zamân-ı intikâlim
 Bana bir türbe yap ey merd-i dâna
 İşitdi bu sözü pâşâ-yı 'âdil
 52b Bu sâl içre düşen mahsûl-ı galyân
 Seni kıl sun mu 'ammer Rabb-ı A'âlâ
 Bizi Hak meclisinden kılmasun dûr
 Nidâ itdi pes andan İbn-i Lala
 Uruldu ey men sâ'ât da bünyâd
 Yapıldı türbe hem yanında mescid
 Dahî bir çeşme yapub itdi icrâ
 Pes oldu türbe emri anda itmâm
 Sefer emr itdi şarka şâh-ı kişver
 Seferdeyken o yıl mîr-i mükerrem
 Hitâb-ı **irci'iyi** eyledi gûş³¹ Bu fânî 'âlemi kıldı ferâmûş
 Dokuzyüzdoksanında hicrinin hem
 İdüb onyedisinde intikâli
 İrişdi servere vakt-ı meniyye
 Namazın kılmağa indi melekler
 53a Namazın kıldı anın halk-ı 'âlem
 Anı ol türbeye defn eylediler
 Mürîdân u ahibbâ hep 'umûmâ
 Sülûk ehli duruldu her ne kim var
 Eimme vü kudât u dîn ü devlet
 Çıkarub mescidinde erba'îni
 Kimisi türbesinde kıldı halvet
 İşit mîr-i livânın n'oldu hâli
 Seferde ol yıl oldu mîr ü mîrân
 Olub beğlerbeği bir iki yerde
 Bir iki yıl gezüb âhar diyârı
 Alub arpalığ ile bu livâyı
 Safâlar kesb idüb cümle re'âyâ
 İşitdi anda şeyhin intikâlin
 Gelüb kabrine kıldılar ziyâret
 53b Kılub kabrinde anın nezr-i kurbân
 Murâd itdi yapa kabr-i şerîfin
 Hemânâ emr idüb binâya ol mîr
 Kazub ol dem açarlar kabrin anın
 Yatur lahd içre olmuş gark-ı envâr
 Mübârek gözlerin yummuş cihândan
 Bedenden düşmemişdi anda bir mûy

Ki iklîm-i bekâya irtihâlim
 Benim'çün eylegil anı müheyyâ
 Didi baş üstüne ey merd-i kâmil
 Sana nezr olsun ey sultân-ı Geylân
 Bizi ayırmasun senden Ta'âlâ
 Tapundan olma vuz dûr u mehcûr
 Binâ-yı türbeye cem' oldu bennâ
 Gelüb pes türbeyi tarh itdi üstâd
 Olalar tâ ahibbâ anda sâcid
 Olub '**aynen tusemmâ selsebilâ**³⁰
 Yapıldı türbe mescid oldu ihkâm
 Çıkub şarka teveccüh itdi dâver
 Sefer kıldı cihândan kutb-i ekrem
 Ki Zi'l-Hicceydi ol şehr-i mükerrem
 Cihâr-şenbe idi ol yevm-i 'âli
 Anun techizin itdiler tehiyye
 Gelüb üstüne döndü mihr-i hâver
 Melekler zümresiyle doldu 'âlem
 Ulaşdı Rabb'ine ol âl-i Hayder
 Uğraya geldiler cümle ahibbâ
 Gürûh-i müslimîn ü cem'-i ahyâr
 Şerîf'e eyleyenler cümle bey'at
 Ziyâret itdiler şeyh-i güzîni
 Çihil rûz eylediler kimi 'ibâdet
 Neye müncer olur anun meâli
 Sivas'ı virdiler ol mîre ol an
 Du'â kıldılar ol 'adl ıssı merde
 İşit kim n'etdi ol 'âlî-tebârı
 Sevindirdi kamû bây u gedâyı
 Ana ikbâle çıkdı halk-ı dünyâ
 Yoğ imiş bildi bu kevnin meâlin
 İdüb evlâdına şeyhin ri'âyet
 Nice ihsâna nâil oldu ol an
 Aça sandûka-ı cism-i latîfin
 Açub kabrin kılalar anı ta'mîr
 Görür bennâlar ol kutb-ı zamânın
 Bugün konmuşdu san ol kân-ı esrâr
 Eser yok gerçi kim rûh-i virândan
 Yatur hâk içre ol hazret 'arak-rûy

³⁰ Aynen fiha tusemma selsebilên-Orada bir pınar vardır ki adına selsebil derler-İnsan-18.

³¹ "Sen O'ndan razı, O da senden razı olarak Rabb'ine dön" Fecr-28.

Dahî nâfine dolmuş ‘ûd u ‘anber
Kefen gitmiş çürümüş kalmamış hep
Türâb itmiş ihâta rûkbesinden
Görüb bu hâleti cümle ahibbâ
İşidenler ziyâret eylediler
Teni hep nûr olurmuş enbiyânın
Ne zehr ile anları ekl ider yer
Yere düşmezdi zıllı Mustafâ'nın
54aCihâna sonra geldi gerçi Ahmed
Muhammed
Zuhûruna sebebdır kâinâtın
Kim oldur asl-ı pâk-i rûh-ı ‘âlem
Muhammed Mustafâ'dır asl-ı mevcûd
Nebî .....ol âl-i Hâşim³²
Tıflıdır velî anun nebîler
Anın ensâline idüb tetebbu'
Bu yolda ister isen ger ifâde
'AZÎZÎ elde iken ihtiyârın

Sakın dūr olma pîrin sohbetinden
Bu nefsin kurtulasın zilletinden

Gülâb ile ezilmiş misk-i ezher
Yatur kabr içre olmuş hâke enseb
Ki setr-i ‘avret itmiş sütresinden
'Azîzin bu kerâmâtın serâpâ
Ne gördilerse anı söylediler
Yemezmiş hâk cismin evliyânın
Husûsâ nesl-i pâk-i Ahmedî'dir
Serâser nûr idi hep cismi anın
Mukaddemdir kamûsından
Yaradılmışda cümle mümkünâtın
Meleklerden de Âdem'den mukaddem
Habîbim didi ana Rabb-ı Ma'bûd
Eğerçi enbiyâya oldu hâtim
Ana Âdem olubdur tıfl-ı ekber
Tarîk-i evliyâda kıl teverru'
Özünü doğru kıl râh-ı sidâde
Salâhı pîşe kıl harc eyle vârin

Temme'l-kitab bi-'avni'l-Vehhâb fî şehri Cemâziyel-evvel sene tis'a ve erba'îne ve miete ve elf fî yed-i 'abdi'z-za'îf Sun'ullah Muhammed Sâdık gaferellahu lehu ve li-vâlideyhi ve li-cemî'i'l-müslimîn bi-hürmeti Seyyidi'l-Mürselîn.

³² Okunamadı.

SONUÇ

Süleymaniye Kütüphanesi, Serezli, 1799 no'da kayıtlı bulunan "Menâkıb-ı Abdulkâdir" isimli bu eserin yazarının "Azizî" ismiyle, yine aynı eserin sonlarında bir mısradaki zikredildiğini; dolayısıyla kayıtlarda ifade edilen Kemal Ümmî olmadığını; yine sözkonusu bu eserin Seyyid Abdulkadir isminde muhtemelen Abdulkadir Geylânî soyundan ve O'nun müridlerinden biri olduğu anlaşılan bir şahsın etrafında dönen hadiseler sahne olurken, Abdulkadir Geylânî'ye ait olmadığını tespit ettik. Yaptığımız araştırmalarda maalesef Azizî'ye ait bir bilgiye ulaşamadık. Manzum olarak Seyyid Abdulkâdir etrafında gelişen bir takım olay ve kerâmetlerin süslü anlatımdan uzak, halk diline yakın yalın bir dil ve üslup kullanılarak, Ta'likî yazı ve Aruz'un Hezec bahrine ait bir vezin kalıbıyla kaleme alınan 54 sayfalık Menâkıb-ı Abdulkâdir'in, en başında bulunan Abdulkâdir Geylânî ile alakalı arapça kaside; 54b-55a sayfa numaralarıyla da eserin sonunda 15 beyitlik ayrıca bir kaside ve Kâdirî Tarikatı'nın evradıyla ilgili bir bölümünü çalışmamızın dışında tuttuk.

BİBLİYOGRAFYA

- Kur'ân-ı Kerîm ve Türkçe Anlamı, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayını.
Şemsedin oğlu Mustafa, *Ahter-i Kebir*, (Arabça-Türkçe) Lügat, Dersaadet, 1310
Ağakay, M. Ali, *Türkçede Mecazlar Sözlüğü*, Ankara, 1949
Ahmed Cevdet Paşa, *Belâgât-ı Osmaniye*, İstanbul, 1310
Ahmed Vefik Paşa, *Lehçe-i Osmanî*, İstanbul, 1306
Akalın, L. Sami, *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 1966

- Aksoy, Ö. Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, Ankara, 1971
- Arat, R. Rahmeti, *Eski Türk Şiiri*, Ankara,1965
- Arseven, Celal Esad, *Sanat Ansiklopedisi*, M.E.B. Yayınları, İstanbul,1993
- Banarlı, Nihad Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, I-II, İstanbul, 1971
- Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, İstanbul, Matbaa-ı Âmire, 1333-1342
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara,1993
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Divan Şiiri*, İstanbul, Varlık Yay.,1955
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İstanbul,1966
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *100 Soruda Tasavvuf*, İstanbul,1969
- İpekten, Haluk, *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara,Kültür ve Turizm BakanlığıYay.,1988
- İpekten, Haluk, *Türk Edebiyatı Kaynaklarında Türkçe Şuara Tezkireleri*, Erzurum, Atatürk Ün.,Fen-Edebiyat Fak.Ders Notları,1986
- İslâm Ansiklopedisi, M.E.B. Yay.,İstanbul, 1986-1993
- Kanar, Mehmet, *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, İstanbul, 1993
- Karahan, Abdulkadir, *İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadis*, İstanbul,1954
- Köprülü, Mehmed Fuad,*Türk Edebiyatı Tarihinde Usul, Bilgi*, Kasım1923/Teşrîn-i Sanî 1329
- Levend, Agah Sırrı, *Edebiyat Tarihi*, Ankara, 1984
- Meydan Larousse, İstanbul, 1992
- Muallim Naci,*Lûgat-ı Naci*,İstanbul,1987
- Ocak, Ahmet Yaşar, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, TTK.Yay., Ankara, 1997
- Onay, A.Talat,*Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, TDV. Yay., Ankara, 1992
- Özön, M. Nihat, *Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, İstanbul, 1959
- Pakalın, M. Zeki,*Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Ankara, I-III, İstanbul,1976
- Pala, İskender, *Ansiklopedik Divan Sözlüğü*, Ankara, 1995
- Pekolcay, Necla, *İslâmî Türk Edebiyatı*, İstanbul, 1994
- Şemseddin Sami, *Kamûs-i Türkî*, İstanbul, 1992